

Unofficial translation

Vypracovanie strategického environmentálneho
hodnotenia programu Interreg na programové obdobie
2021–2027 s ohľadom na programovú oblasť
Maďarsko, Slovensko, Rumunsko a Ukrajina

Environmentálna správa

Pripravil:
EX ANTE Tanácsadó Iroda Kft.

Verejný obstarávateľ:

Programová kancelária Széchenyi Nonprofit Kft.

schválené Programovým výborom 7. februára 2022

upravená po pripomienke Európskej komisie a schválená Programovým
výborom 29. júla 2022

Environmentálna správa pripravená pre Program Interreg A NEXT 2021-
2027 Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina

Obsah

1	Prehľad obsahu	3
1.1	Rozsahový prístup	3
1.2	Proces vývoja programového dokumentu	3
1.3	Zoznam zainteresovaných strán.....	4
1.4	Zoznam zdrojov (príslušná legislatíva, zdroje údajov použité pri návrhu programového dokumentu)	5
2	Pozorovanie potenciálnych alternatív.....	7
3	Hlavné ciele Programu	9
4	Kohézia a konzistentnosť dokumentov.....	10
4.1	Vzťah k iným relevantným plánom, programom	10
	Relevantné dokumenty Európskej únie	10
	Relevantné dokumenty Maďarska.....	13
	Relevantné dokumenty Slovenska.....	16
	Relevantné dokumenty Rumunska.....	19
	Relevantné dokumenty Ukrajiny	23
4.2	Vnútorňá konzistencia programového dokumentu	28
5	Sociálno-ekonomické a environmentálne charakteristiky oblasti cezhraničnej spolupráce..	29
5.1	Sociálno-ekonomické charakteristiky oblastí, ktoré budú pravdepodobne ovplyvnené cieľmi programu.....	30
5.1.1	Oblasť spolupráce	30
5.1.2	Demografia	30
5.1.3	Ekonomická štruktúra a výkonnosť.....	31
5.1.4	Sociálne výzvy	31
5.1.5	Dopad COVID-19 krízy	32
5.2	Environmentálna charakteristika oblastí, ktoré budú pravdepodobne ovplyvnené cieľmi programu.....	33
5.2.1	Prírodný stav a regióny	33
5.2.2	Vodné zdroje, povodia riek	34
5.2.3	Biodiverzita, chránené oblasti	34

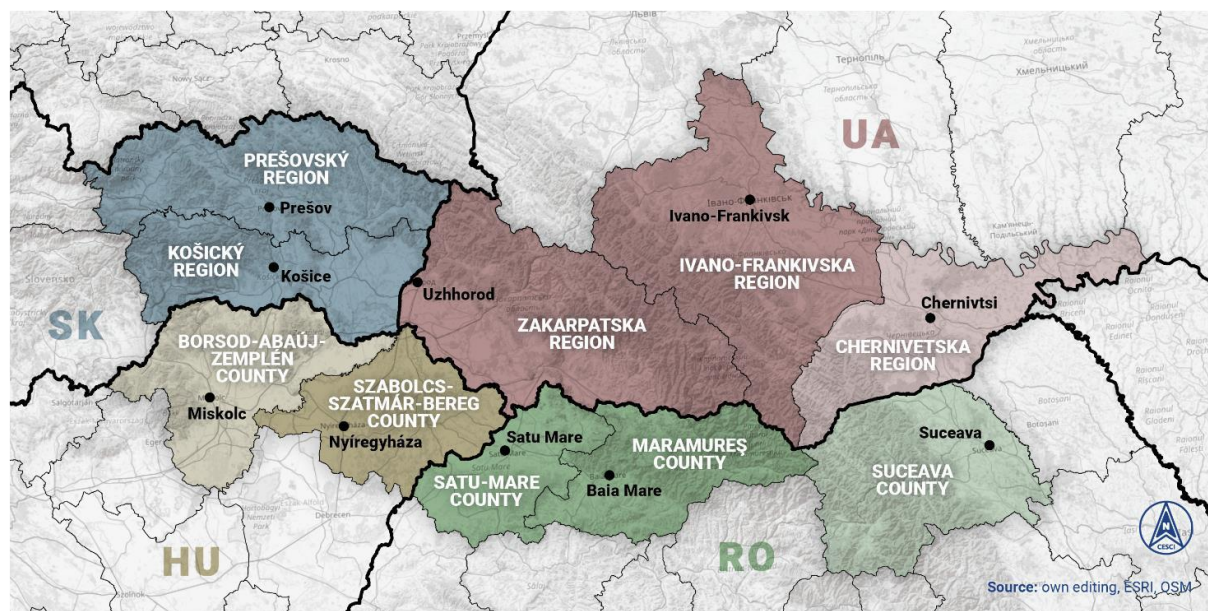
5.2.4	Environmentálne tlaky	34
5.2.5	Trvalá udržateľnosť, spoločná príprava na zmenu klímy	35
5.3	Relevantné environmentálne konflikty a problémy	36
5.4	Ciele ochrany životného prostredia relevantné z hľadiska Programu	36
6	Potenciálne vplyvy implementácie programu na životné prostredie	38
6.1	Potenciálne vplyvy programu na pôdu	39
6.2	Potenciálne vplyvy programu na vzduch	40
6.3	Potenciálne vplyvy programu na vodu a podzemné vody	41
6.4	Potenciálne vplyvy programu na biodiverzitu, flóru a faunu	43
6.5	Potenciálne vplyvy programu na územia Natura 2000 a iné chránené územia	44
6.6	Potenciálny vplyv programu na klímu	45
6.7	Potenciálne vplyvy programu na zastavané prostredie, okolie sídiel a kultúrne dedičstvo	46
6.8	Potenciálne vplyvy programu na ľudské zdravie a životný štýl	48
6.9	Potenciálne vplyvy programu na environmentálne povedomie	49
6.10	Potenciálne vplyvy programu na vznikajúce environmentálne konflikty a potenciálne problémy a na eskaláciu existujúcich problémov	50
6.11	Potenciálne vplyvy programu na vzájomný vzťah a kumulatívny vplyv hrozieb na vyššie uvedené faktory	52
7	Ochranné opatrenia	54
8	Hodnotenie monitorovacieho systému	61
9	Netechnické zhrnutie	64

1 Prehľad obsahu

1.1 Rozsahový prístup

Cezhraničná spolupráca (CBC) je kľúčovým prvkom politiky EÚ vo vzťahu k jej susedom. Podporuje trvalo udržateľný rozvoj pozdĺž vonkajších hraníc EÚ, pomáha znižovať rozdiely v životnej úrovni a riešiť spoločné výzvy naprieč týmito hranicami. CBC podporuje spoluprácu medzi krajinami EÚ a susednými krajinami, ktoré zdieľajú pozemnú hranicu alebo námorný prechod.

Program Interreg A NEXT Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina je programom spolupráce medzi troma členskými štátmi a Ukrajinou v strede Európy, na východnej hranici Európskej únie. Oblasť spolupráce Programu HUSKROUA Interreg A NEXT pokrýva územie 83 057 km², vrátane 10 krajov poskytujúcich domov pre viac ako 8 miliónov obyvateľov.

 INTERREG NEXT Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine CBC Programme - Analysed territory

Obrázok 1. Analyzované územie Programu HUSKROUA Interreg A NEXT (Zdroj: územná analýza pripravená CESC, 2020.)

1.2 Proces vývoja programového dokumentu

Podklad pre programovú dokumentáciu poskytuje Nariadenie Interreg, ktoré definuje obsah Programov Interreg. Prvá kapitola programového dokumentu poskytuje hlavné výzvy v oblasti rozvoja a nevyužitého potenciálu vo forme Územnej analýzy. Kapitola 2 bude obsahovať politiku a konkrétne ciele a princípy, ktoré slúžia ako intervenčná logika. Územná analýza, ktorá tvorí Kapitulu 1 bola pripravená a odovzdaná expertnému tímu zodpovednému za prípravu kapitoly 2 a analýzy SEA programového dokumentu.

Kapitola 2 je zodpovedná za definovanie priorít, cieľov politiky, špecifických cieľov, potenciálnych príjemcov, typov akcií, cieľových skupín a indikátorov budúceho Programu. Toto je základnou kostrou konceptu programu. Vývoj Kapitoly 2 prebieha v súčasnosti; cieľom bolo zapojiť tím expertov SEA v počiatočnom štádiu, aby ich odporúčania mohli byť nasmerované do procesu plánovania, čo povedie k vylepšenému dokumentu.

Program HUSKROUA Interreg A NEXT pre 2021-2027 je v procese vývoja. Územná analýza (Kapitola 1) programového dokumentu vymedzila päť hlavných navrhovaných územných cieľov – Priorít (TO6-P1 Životné prostredie; TO8-P1 Katastrofy; TO7-P1 Doprava; TO8-P2 Zdravie; TO3-P1 Dedičstvo), ktoré boli v Kapitole 2 zúžené na tri Prioritné ciele (Odolný a zelený hraničný región; Zdravý a atraktívny hraničný región; Spolupracujúci hraničný región).

1.3 Zoznam zainteresovaných strán

Táto kapitola opisuje, podľa zúčastnených krajín, zoznam Národných úradov životného prostredia a manažérov pre ochranu prírody, ktorí sú zodpovední za stanovenie rozsahu a neskôr zapojené do procesu verejných konzultácií ako príslušné zainteresované strany v procese SEA:

Maďarsko	Legislatívny základ: Príloha III. Nariadenia vlády č. 2/2005 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie
	Ministerstvo poľnohospodárstva; Kancelária predsedu vlády; Riaditeľstvo národného parku Aggtelek; Riaditeľstvo národného parku Bükk; Riaditeľstvo národného parku Hortobágy; Vládne agentúry žúp Borsod-Abaúj-Zemplén a Szabolcs-Szatmár-Bereg; Vládna agentúra Budapeštianskej samosprávy; Ministerstvo vnútra, Národné generálne riaditeľstvo pre manažment katastrof; Riaditeľstvo pre manažment katastrof žúp Borsod-Abaúj-Zemplén a Szabolcs-Szatmár-Bereg; Námetník štátneho sekretariátu pre architektúru, výstavbu a dedičstvo
Slovensko	Legislatívny základ: Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov
	Ministerstvo životného prostredia; Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie; Košický samosprávny kraj; Prešovský samosprávny kraj, Odbor regionálneho rozvoja
Rumunsko	Legislatívny základ: Rozhodnutie vlády č. 1076 z 8.07.2004 na stanovenie postupu environmentálneho hodnotenia určitých plánov a programov (J. č. 707 z 5.08.2004)
	Ministerstvo životného prostredia, vôd a lesov (MEWF); Národná environmentálna ochranná agentúra (keď je delegovaná ministerstvom); Miestne environmentálne ochranné agentúry
Ukrajina	Legislatívny základ: ZÁKON UKRAJINY "O strategickom ekologickom hodnotení" Číslo № 2354-VIII platný od 12.10.2018
	Ministerstvo ekológie a prírodných zdrojov; Odbor životného prostredia regionálneho štátu

Všetky pripomienky a odporúčania príslušných národných orgánov, ktoré upravili programový dokument a environmentálnu správu boli zohľadnené v tejto časti Environmentálnej správy.

Národné orgány nevzniesli námietku voči štruktúre SEA. Niekoľko orgánov poskytlo podrobné informácie vo svojej oblasti pôsobnosti o oblastiach, ktoré je potrebné monitorovať v kontexte environmentálneho hodnotenia a potom implementácie programu.

Odpovede odborníkov na pripomienky orgánov sú k dispozícii v maďarskej organizácii – Programová kancelária Széchenyi Nonprofit Kft. – zodpovednej za vývoj SEA.

1.4 Zoznam zdrojov (príslušná legislatíva, zdroje údajov použité pri návrhu programového dokumentu)

Pri vývoji programových dokumentov a environmentálneho hodnotenia bolo použitých niekoľko významných zdrojov (legislatíva, rozvojové stratégie, atď.) a databáz na úrovni EÚ a národnej úrovni, ako nasledovné:

Zoznam príslušnej legislatívy a dokumentov	
Maďarsko	Národná koncepcia rozvoja a územného rozvoja Maďarska; Národná stratégia rozvoja dopravnej infraštruktúry Maďarska; Národná stratégia rozvoja cestovného ruchu Maďarska 2030; Jenő Kvassay Plán – Národná vodná stratégia Maďarska; "Zdravé Maďarsko 2021–2027" – Stratégia sektora zdravotníctva; Národná rámcová stratégia trvalo udržateľného rozvoja Maďarska; Národný program ochrany životného prostredia 2021-2027; Národný hlavný plán ochrany prírody; Národná krajinná stratégia Maďarska; Koncepcia a program územného rozvoja župy Borsod-Abaúj-Zemplén 2021-2027 (návrh); Koncepcia a program územného rozvoja župy Szabolcs-Szatmár-Bereg 2021-2027 (návrh)
Slovensko	Strategický plán rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2030; Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030; Koncepcia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030); Národná stratégia regionálneho rozvoja; Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja; Národná stratégia ochrany biodiverzity; Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030; Regionálna integrovaná územná stratégia košického kraja; Stratégia rozvoja cyklot dopravy a cykloturistiky v Prešovskom kraji
Rumunsko	Národná stratégia Rumunska pre udržateľný rozvoj 2030; Rozvojový plán severozápadného regiónu 2021-2027; Národná stratégia rozvoja ekoturizmu v Rumunsku – kontext, vízia a ciele - 2019-2029; Rumunská energetická stratégia 2020-2030 s výhľadom do roku 2050; Národný integrovaný plán v oblasti energetických a klimatických zmien 2021-2030; Národný plán odpadového hospodárstva; Operačný program trvalo udržateľného rozvoja 2021-2027 (SDOP); Všeobecný hlavný plán dopravy (GTMP) 2014-2030; Stratégia územného rozvoja Rumunska (TDSR), Polycentrické Rumunsko 2035 – územná súdržnosť a konkurencieschopnosť, rozvoj a rovnaké šance pre ľudí, Národná stratégia horizontov trvalo udržateľného rozvoja Rumunska 2013-2020-2030; Veľký operačný program infraštruktúry 2014-2020; IV. Národný akčný plán v oblasti

	energetickej účinnosti (NAPEE); Národná stratégia a akčný plán na zachovanie biodiverzity 2014-2020; Stratégia kultúrneho a národného dedičstva 2016-2022
Ukrajina	Štátny program rozvoja ukrajinskej karpatskej oblasti na 2020-2022; Národná dopravná stratégia na obdobie do 2030; Stratégia rozvoja cestovného ruchu a letovísk pre obdobie do 2026; Národná stratégia odpadového hospodárstva na Ukrajinu do 2030; Energetická stratégia Ukrajiny na obdobie do 2035 "Bezpečnosť, energetická účinnosť, konkurencieschopnosť, Stratégia nízkouhlíkového rozvoja Ukrajiny do 2050; Koncepcia implementácie štátnej politiky v oblasti zmeny klímy pre obdobie do 2030; Stratégia rozvoja Černovickej oblasti na obdobie do roku 2027; Stratégia rozvoja Ivano-Frankovskej oblasti na obdobie do roku 2027; Stratégia regionálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie 2021-2027; Stratégia odpadového hospodárstva v Zakarpatskej oblasti na obdobie 15 rokov ; Návrh stratégie pre environmentálnu bezpečnosť a adaptáciu na zmenu klímy 2030; Návrh národnej stratégie pre vybudovanie nového systému zdravotnej starostlivosti na Ukrajinu na obdobie 2015-2025; Stratégia ochrany biodiverzity do 2030 - pripravuje sa
Iné	Územná analýza pre budúci program cezhraničnej spolupráce INTERREG NEXT Maďarsko – Slovensko – Rumunsko - Ukrajina Program HUSKROUA Interreg A NEXT 2021-2027 – 1. návrh Programu Orientačný dokument Európskej komisie o Programoch INTERREG NEXT a jeho Príloha III Spoločný dokument o Strategickom plánovaní Interreg NEXT 2021-2027 Príloha 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady o EFRR a KF (návrh) Informačné listy indikátorov ďalších spoločných ukazovateľov výstupu a indikátory výstupu pre EFRR pre Interreg Európska zelená dohoda; Európsky klimatický zákon; Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy; Rámcová smernica EÚ o vode, Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do 2030; Európsky dohovor o krajine; Stratégia EÚ pre integráciu energetického systému; Vodíková stratégia EÚ; Stratégia Európskej únie pre podunajskú oblasť
Zoznam zdrojov údajov	
Maďarsko	Maďarský centrálny štatistický úrad (ksh.hu); TEIR – Oficiálna databáza Maďarského centrálného štatistického úradu (TeIR)
Slovensko	Štatistický úrad Slovenskej republiky (statistics.sk)
Rumunsko	Národný štatistický inštitút Rumunska (insse.ro)
Ukrajina	Štátna štatistická služba Ukrajiny (ukrstat.org)
Iné	-

2 Pozorovanie potenciálnych alternatív

Keďže Program HUSKROUA Interreg A NEXT nie je klasickou stratégiou, ale finančným rámcom pre cezhraničnú spoluprácu, neexistujú potenciálne alternatívy, ktoré je potrebné preskúmať. Program je pripravený podľa tematickej štruktúry uvedenej v nariadeniach Európskej komisie EFRR a Interreg. Hlavnou alternatívou počas procesu programovania je to, či zvoliť alebo nezvoliť určité intervencie kategorizované podľa politiky a konkrétnych cieľov. Analýza alternatív sa preto zužuje na odôvodnenie týchto rozhodnutí:

PO1: Cieľ politiky, ktorý bol zameraný na formulovanie inteligentnejšej Európy prostredníctvom podpory inovatívnej a inteligentnej ekonomickej transformácie nebol programom vybraný. To znamená, že činnosti spolupráce s priamym ekonomickým prínosom sú vylúčené. Odľahlé, zaostané, nerozvinuté pohraničné regióny čelia vážnym sociálno-ekonomickým výzvam (chudoba, únik mozgov, starnutie, emigrácia) a posilnenie ekonomických činností predstavuje najpriamejšie príležitosti na riešenie týchto problémov prostredníctvom zlepšenia zamestnanosti, kapacity pre pridanú hodnotu, a tým aj zvýšenia životných štandardov. Intervencie inštitucionálnej spolupráce podľa ISO1 b) zároveň poskytujú nepriamy príspevok prostredníctvom prípravných a podporných akcií, vrátane rozvoja obchodu, podnikania a digitalizácie s menej priamym vplyvom a prínosom ako spoločný vývoj produktu/služby alebo trhu.

PO2: Dve vybrané SO (vrátane iv) podporujúce prispôsobenie sa zmene klímy a prevenciu a odolnosť voči rizikám katastrof a vii) zlepšovanie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry a znižovania znečistenia) predstavujú vhodnú kombináciu určenú pre oblasti s najvyšším cezhraničným významom, predchádzajúce skúsenosti so spoluprácou a zároveň sú schopné prezentovať vhodné projekty iných, nevybraných SO. Dôležitosť cieľa politiky je zdôraznená aj skutočnosťou, že celkové priradené finančné prostriedky vybraných SO predstavujú 45%.

PO3: Cieľ politiky zameraný na fyzické a virtuálne prepojenie nebol vybraný. Je pravda, že nízka úroveň dopravného prepojenia je jednou z hlavných výziev v programovej oblasti, ktorú je potrebné zlepšiť, aby pripravila pôdu pre posilnenie sociálnej a ekonomickej spolupráce. Avšak rozsiahle investície potrebné na rozvoj dopravy nepatria do rámca programu CBC, takže rozhodnutie nevybrať cieľ politiky môže byť odôvodnené. Štruktúra Programu zároveň umožňuje zaradenie prípravných krokov pre iné SO, napr. rôzne formy inštitucionálnej spolupráce podľa ISO1 b), ktoré pripravujú cestu medzivládnyim iniciatívam riešiacim problémy hraničného prepojenia v dlhodobom horizonte.

PO4: Cieľ politiky zameraný na sociálnejšiu Európu je ďalším hlavným zameraním financovania okrem PO2. Je to však dané predovšetkým tým, že cestovný ruch, jedna z najdôležitejších oblastí intervencie, bol zahrnutý pod tento PO v nariadení o EFRR. Dve SO vybrané podľa PO4 teda predstavujú celkom rozmanité témy:

- Medzi ciele PO4 súvisiace so sociálnym zaradením a zdravotnou starostlivosťou nie sú vybrané ciele zamerané na zamestnanosť, vzdelávanie a sociálne začlenenie z dôvodu

nedostatku skúseností a schopností, zatiaľ čo cieľ zameraný na integráciu migrantov sa pre danú oblasť považuje za irelevantný. Tieto rozhodnutia sú odôvodnené potrebou sústrediť obmedzené zdroje Programu, ako aj skutočnosťou, že určité aspekty vzdelávania, zamestnanosti a sociálneho začlenenia je možné riešiť inými intervenciami. Jediný vybraný SO (PO4 v), ktorý pomáha rozvíjať rovnaký prístup k zdravotnej starostlivosti a posilňuje odolnosť zdravotných systémov vrátane primárnej starostlivosti a podporuje prechod od ústavnej starostlivosti k starostlivosti založenej na rodine a komunitě), rovnaký prístup k zdravotnej starostlivosti je oblasťou, kde sú skúsenosti so spoluprácou dobré a potenciálne výhody cezhraničnej integrácie služieb a zdieľania znalostí je možné ľahko rozpoznať.

- Cestovný ruch (PO4 vi) posilňujúci úlohu kultúry a trvalo udržateľného turizmu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách) je jednou z najdôležitejších oblastí pre cezhraničné regióny s nevyužitým prírodným potenciálom. Vytvára tiež vysokú mieru rizika nadmerného využívania prírodného prostredia, ktoré je potrebné zvážiť a náležite vyvážiť uplatňovaním kritérií trvalej udržateľnosti pri rozhodovaní o financovaní.

PO5: Cieľ politiky podporujúci trvalo udržateľný a integrovaný rozvoj miest a vidieka, ako aj miestne iniciatívy nebol vybraný. Koordinované opatrenia v týchto témach by boli z dlhodobého hľadiska veľmi prospešné a je otázne, ako môžu ostatné SO, vrátane ISO1 b), prispieť k tejto výzve. Vybrané PO zároveň zahŕňajú prípravu spoločných stratégií a plánov v kľúčových oblastiach spolupráce, akými sú adaptácia na zmenu klímy, ochrana a rehabilitácia biodiverzity a biotopov, ako aj cestovný ruch.

ISO1: Jediný SO vybraný v rámci cieľa politiky (ISO1 b) posilniť efektívnu verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä s cieľom vyriešiť právne a iné prekážky v hraničných regiónoch) zameraný na opatrenia dobrého riadenia, ktorý umožňuje čo najširší rozsah interakcií so zainteresovanými stranami, a preto sa nachádza v dobrej pozícii, aby mohol prezentovať spoluprácu a budovanie kapacít v témach, na ktoré sa nevzťahujú iné SO. Významným nedostatkom je nevyberanie akcií medzi ľuďmi, oblasti, ktorá priamo podporuje občiansku a kultúrnu výmenu medzi spoločnosťami a poskytuje sekundárne výhody na inštitucionálnej, administratívnej a ekonomickej úrovni. Ide však o zámerné programové rozhodnutie: neexistuje žiadny potenciálny koordinačný orgán s príslušnými kapacitami vo všetkých 4 krajinách programovej oblasti, ktorý by koordinoval projekty medzi ľuďmi. Namiesto toho budú malé projekty oprávnené na účasť v tematických výzvach, aby sa umožnil tento druh spolupráce.

ISO2: Cieľ špecifický pre Interreg, ktorý sa zaoberá ochranou a bezpečnosťou nebol vybraný, je to odôvodnené skúsenosťami, ktoré ukazujú ťažkosti v spolupráci medzi orgánmi na úrovni štátu, ktoré môžu ohroziť dosiahnutie cieľov programu. Toto rozhodnutie je odôvodnené vzhľadom na koncentráciu zdrojov a zameranie sa na tematické oblasti s priamymi výhodami.

Vo všeobecnosti je možné dospieť k záveru, že vybrané konkrétne ciele poskytujú správnu kombináciu zásadných intervencií a súčasne splňajú požiadavku sústrediť obmedzené finančné zdroje programu. Je však dôležité zvážiť potenciálne hrozby a nepriaznivé, nepríjemné účinky na životné prostredie v súlade s ochrannými odporúčaniami zdôraznenými v kapitole 7 súčasnej SEA.

3 Hlavné ciele Programu

Program HUSKROUA Interreg A NEXT plánuje organizovať činnosti rozvoja nasledujúce 7-ročného obdobia na základe troch priorít, ktoré sú nasledovné:

- P1 – Odolný a zelený pohraničný región
- P2 – Zdravý a atraktívny pohraničný región
- P3 – Spolupracujúci región

Tabuľka nižšie zobrazuje vzťah medzi identifikovanými prioritami programu a vybranými Cieľmi politiky/Špecifickými cieľmi Interreg. Vzťah medzi prioritami a vnútorná konzistencia programových dokumentov sú popísané v Kapitole 4.2.

Priorita programu	Vybraný cieľ politiky alebo vybraný Interreg špecifický cieľ	Vybraný špecifický cieľ
P1 – Odolný a zelený pohraničný región	Cieľ politiky 2 – Zelenšia, nízkouhlíková Európa	iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému
		vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia
P2 – Zdravý a atraktívny pohraničný región	Cieľ politiky 4 – Sociálnejšia Európa	iv) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov
		(v) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách
P3 – Spolupracujúci región	Špecifický Interreg cieľ 1 – Lepšia správa spolupráce	ii) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

Tabuľka: Definované priority programu a ich vzťah k vybraným Cieľom politiky/Špecifickým Interreg cieľom

4 Kohézia a konzistentnosť dokumentov

4.1 Vzťah k iným relevantným plánom, programom

Nasledujúca kapitola predstavuje vzťah programového dokumentu k príslušným smerniciam a stratégiám EÚ a tiež národnej a regionálnej legislatíve a stratégiám partnerských krajín zapojených do Programu HUSKROUA Interreg A NEXT. Zoznam dokumentov zahrnutých v kontexte analýzy kohézie bol národnými orgánmi rozšírený v niektorých prípadoch počas procesu preskúmania popisu obsahu SEA.

Relevantné dokumenty Európskej únie

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
Európska zelená dohoda	Európska zelená dohoda je odpoveďou Spoločenstva na súčasné výzvy súvisiace s klímou a životným prostredím. Je to nová stratégia rastu, ktorej cieľom je transformovať EÚ na ekonomiu efektívnu z hľadiska zdrojov a konkurencieschopnú. Jej cieľom je tiež chrániť, zachovať a zveľaďovať prírodný kapitál EÚ a chrániť zdravie a pohodu občanov pred rizikami a vplyvmi súvisiacimi so životným prostredím. Program HUSKROUA Interreg A NEXT prispieva k realizácii Európskej zelenej dohody prostredníctvom všetkých vybraných Cieľov politiky a Špecifických cieľov.
Európsky klimatický zákon	V prepojení s Európskou zelenou dohodou, Európsky klimatický zákon sa zameriava na vytvorenie rámca potrebného na dosiahnutie klimatickej neutrality v EÚ do roku 2050. Priorita 1- PO2 iv) podporuje adaptovanie sa zmenám klímy a prevenciu rizík katastrof, odolnosť, pričom berie do úvahy prístupy Programu HUSKROUA Interreg A NEXT založené na ekosystéme a je integrálnou súčasťou cieľov stanovených v návrhu.
Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy	Európska zelená dohoda, rastová stratégia EÚ pre udržateľnú budúcnosť, je založená na poznaní, že zelená transformácia je príležitosťou a nekonanie má za následok obrovské náklady. EÚ už v posledných rokoch prijala opatrenia na posilnenie svojej odolnosti v rámci adaptačnej stratégie na rok 2013, všetky členské štáty majú v súčasnosti národnú adaptačnú stratégiu alebo plán. V súlade so Zelenou dohodou si nová Adaptačná stratégia kladie za cieľ realizovať víziu Únie odolnej voči zmene klímy do roku 2050 tým, že bude adaptácia inteligentnejšia, systémovejšia, rýchlejšia a zintenzívni medzinárodné opatrenia. Program HUSKROUA Interreg A NEXT prispieva k realizácii cieľov adaptácie na klímu prostredníctvom

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	špecifického cieľa PO2 iv) podpora prispôsobovania sa zmene klímy a predchádzania rizikám katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy založené na ekosystéme.
Rámcová smernica EÚ o vode	<p>V súlade s cieľmi Rámcovej smernice o vode (článok 1 SMERNICE 2000/60/ES) Program HUSKROUA Interreg A NEXT (Priorita 1 - „Odolný a zelený hraničný región“) prispieva k zlepšovaniu kvality vody a ochrane vodných ekosystémov (PO2 vii)) a znižovaniu škôd na vodách (PO2 iv)). Priorita 2 - Spolupracujúci región - programu môže prispieť k užšej spolupráci medzi príslušnými regionálnymi orgánmi a odbornými organizáciami príslušných krajín pri riešení výziev spojených s vodou, čo je tiež dôležitým prvkom smernice.</p> <p>Podľa rámca „sú potrebné spoločné zásady na koordináciu úsilia členských štátov ... prispieť ku kontrole cezhraničných problémov s vodou ... (23)“ a podľa článku 3. ods. 5 „tam, kde oblasť povodia rieky presahuje územie Spoločenstva, príslušný členský štát alebo členské štáty sa budú snažiť vytvoriť primeranú koordináciu s príslušnými nečlenskými štátmi za účelom dosiahnutia cieľov tejto smernice v celej oblasti povodia.“ Program HUSKROUA Interreg A NEXT významne prispieva k tejto oblasti prostredníctvom spolupráce s Ukrajinou v otázkach vodného hospodárstva.</p>
Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do 2030 – Vrátenie prírody do našich životov	Cieľom stratégie prepojenej s Európskou zelenou dohodou je postaviť biodiverzitu Európy na cestu obnovy k prospechu ľudí, klímy a planéty do roku 2030. V kontexte post-COVID-19 je stratégia zameraná na zvýšenie odolnosti našej spoločnosti voči budúcim hrozbám, akými sú napríklad: dôsledky zmeny klímy; lesné požiare; potravinová neistota; vypuknutie chorôb - vrátane ochrany voľne žijúcich zvierat a boja proti nezákonnému obchodu s voľne žijúcimi druhmi. Priorita 1 - „Odolný a zelený hraničný región“ - Programu HUSKROUA Interreg A NEXT, v súvislosti s konkrétnymi cieľmi PO2 iv) a PO2 vii), priamo slúži na dosiahnutie akcií stanovených v Stratégii EÚ v oblasti biodiverzity v regióne cezhraničnej spolupráce CBC.
Európsky dohovor o krajine	Cieľom Dohovoru je podporovať ochranu, manažment a plánovanie krajiny a organizovať európsku spoluprácu v otázkach krajiny. V článku 9 dohovoru (Cezhraničné krajiny) sa uvádza, že Strany budú podporovať cezhraničnú spoluprácu na miestnej a regionálnej úrovni a vždy, keď je to potrebné, pripraviť a implementovať spoločné krajinné programy. Priorita 2 - PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a trvalo udržateľného cestovného ruchu v hospodárskom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách - Programu HUSKROUA Interreg A NEXT je plne v súlade s cieľom uvedeným v tomto článku. Priority programu v súvislosti so strategickými cieľmi PO2 iv);

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	PO2 vii); PO4 vi) a ISO1 b), prispievajú ku koordinovanému rozvoju európskej krajiny a jej trvalo udržateľnému využívaniu v cestovnom ruchu.
Stratégia EÚ pre integráciu energetického systému	<p>Integrácia energetického systému je koordinované plánovanie a prevádzka energetického systému vo viacerých energetických nosičoch, infraštruktúrach a odvetviach spotreby s cieľom dosiahnuť efektívnejší, obehový a spoľahlivejší energetický systém. Stratégia EÚ pre integráciu energetického systému stanovuje víziu toho, ako urýchliť prechod na integrovanejší energetický systém vrátane konkrétnych politických a legislatívnych opatrení na úrovni EÚ.</p> <p>Program HUSKROUA Interreg A NEXT iba nepriamo - prostredníctvom špecifického cieľa PO2 iv) „podpora adaptácie na zmenu klímy a predchádzania rizikám katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému“ - prispieva k cieľom Stratégie EÚ pre integráciu energetického systému.</p>
Vodíková stratégia EÚ	<p>Podľa Európskej únie je (zelený) vodík „je kľúčovou prioritou na dosiahnutie Európskej zelenej dohody a prechodu Európy na čistú energiu“. V súlade s Európskou zelenou dohodou je cieľom stratégie Vodíkovej stratégie EÚ dekarbonizovať výrobu vodíka a rozšíriť jeho využitie v odvetviach, kde môže nahradiť fosílné palivá.</p> <p>Program HUSKROUA Interreg A NEXT iba nepriamo - prostredníctvom špecifického cieľa PO2 iv) „podpora adaptácie na zmenu klímy a predchádzania rizikám katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému“ - prispieva k cieľom Vodíkovej stratégie EÚ.</p>
Stratégia Európskej únie pre podunajskú oblasť	<p>EUSDR je makroregionálna stratégia, ktorej hlavným cieľom je koordinovať existujúce ustanovenia a iniciatívy v celom podunajskom regióne s cieľom riešiť spoločné výzvy, pretože v mnohých prípadoch je potrebná cezhraničná spolupráca a nadnárodné riešenie.</p> <p>Stratégia sa zaoberá širokou škálou problémov a rozvojových politík, ktoré boli koordinované podľa 4 pilierov a 12 prioritných oblastí. Program HUSKROUA Interreg A NEXT je najsilnejšie prepojený s týmito prioritami DRS: PA 2 - Trvalo udržateľná energia; PA 3 - Kultúra a cestovný ruch; PA 4 - Kvalita vody; PA 5 - Environmentálne riziká; PA 6 - Biodiverzita, krajina a kvalita ovzdušia a pôdy; PA 10 - Inštitucionálna kapacita a spolupráca.</p> <p>Je dôležité zdôrazniť, že za stratégiou nie je žiadny finančný zdroj, o ktorý by sa dalo požiadať. Ciele stratégie musia byť začlenené do existujúcich politických rámcov a operačných programov s financovaním. Aktivity EUSDR sú podporované predovšetkým z Podunajského nadnárodného programu. Väčšina cieľov sa navyše realizuje vo</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	forme projektov s podporou Programov európskej územnej spolupráce (programy CBC, Interreg, atď.) a Národných operačných programov.

Relevantné dokumenty Maďarska

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
Národná koncepcia rozvoja a územného rozvoja Maďarska (do 2030)	Implementáciou cezhraničných akcií Program HUSKROUA Interreg A NEXT prispieva k trvalo udržateľnému a koordinovanému rozvoju severovýchodnej časti Karpatskej kotliny, čo je jeden zo špecifických územných cieľov Koncepcie (Špecifický územný cieľ: „Posilnenie makroregionálnej úloha krajiny; Intervenčná oblasť: vybudovanie a posilnenie spolupráce v oblasti hospodárskeho a vidieckeho rozvoja v Karpatskej kotline; posilnenie úlohy Maďarska v priestorovej organizácii v Karpatskej kotline; a rozšírenie územných a medzikomunitných vzťahov v Karpatskej kotline).
Národná stratégia rozvoja dopravnej infraštruktúry Maďarska	Vybrané Ciele politiky a súvisiace Špecifické ciele Programu INTERREG NEXT HUSKROUA Interreg A NEXT nepreferujú rozvoj cezhraničnej dopravnej infraštruktúry. V súvislosti s rozvojom cezhraničných sietí turistických atrakcií (PO4 (v)) je možné v rámci programu implementovať akcie malého rozsahu na rozvoj cezhraničnej dopravy.
Národná stratégia rozvoja cestovného ruchu Maďarska 2030 (do 2030)	Program sa zameriava na rozvoj cestovného ruchu ako jedného z hybných síl cezhraničného hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnych inovácií (Priorita programu 2 -Zdravý a atraktívny pohraničný región prepojený s PO4 (v)). Opatrenia na rozvoj cestovného ruchu implementované v rámci Programu môžu prispieť k zvýšeniu ponuky cestovného ruchu v cezhraničnom regióne v mnohých oblastiach (kultúrny turizmus, gastronomický a vinársky turizmus, eventový turizmus, aktívny a prírodný turizmus) definovaných v Stratégii . Program územne zasahuje do oblasti Tokaj, Horná Tisa a Nyírség, ktorá je jednou z hlavných oblastí rozvoja cestovného ruchu identifikovaných v Stratégii.

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
<p>Jenő Kvassay Plán – Národná vodná stratégia Maďarska(2017-2030)</p>	<p>Jedným z dlhodobých cieľov Plánu je „Preventívna ochrana pred povodňami a vnútrozemskou vodou“. Opatrenia implementované v rámci Priority Programu 1 - Odolný a zelený hraničný región môžu prispieť k zníženiu rizika katastrof v regióne (Cieľ politiky 2 - Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa; SO iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému).</p>
<p>Rozhodnutie vlády č. 1155/2016. (III. 31.) o revidovanom pláne riadenia povodia rieky v Maďarsku 2015</p>	<p>Opatrenia potrebné na dosiahnutie cieľov stanovených v Rámcovej smernici o vode sú zhrnuté v takzvaných plánoch manažmentu povodia riek. Maďarská vláda zverejnila prvý plán manažmentu povodia riek v Maďarsku rozhodnutím vlády č. 1042/2012. (II. 23.). V roku 2015 bol plán zrevidovaný, čo je akčný program na obdobie 2016-2021.</p> <p>Podľa Kapitoly 1.2 (Cezhraničné vodné vzťahy) Plánu je medzinárodná spolupráca pre Maďarsko nevyhnutná, pretože viac ako 90% našich vodných tokov pochádza spoza hraníc a odtiaľ pochádza aj väčšina našich zdrojov podzemných vôd. Program HUSKROUA Interreg A NEXT vo vzťahu k špecifickým cieľom PO2 iv) a PO2 v) vo všeobecnosti prispieva k dosiahnutiu cieľov stanovených v pláne, najmä k plneniu cezhraničných úloh vodného hospodárstva.</p>
<p>“Zdravé Maďarsko 2021–2027” – Stratégia sektora zdravotníctva (2021-2027)</p>	<p>Špecifický cieľ PO4 (iv) - „zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotníckych systémov“ - programu je spojený s činnosťami stanovenými v Špecifickom celi 1 a 5 Stratégie. SO1 stratégie sa zameriava na rozvoj maďarského verejného zdravia a primárnej starostlivosti, zatiaľ čo SO5 podporuje rozvoj digitálnej zdravotnej starostlivosti.</p>
<p>Národná rámcová stratégia trvalo udržateľného rozvoja Maďarska (2012-2024)</p>	<p>Začlenenie udržateľnosti do akcií v rámci Programu HUSKROUA Interreg A NEXT zaisťuje, že program prispeje k dosiahnutiu cieľov stanovených v Rámcovej stratégii. Vzhľadom na povahu Rámcovej stratégie je prepojenie relevantné pre všetky priority Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p>
<p>Národný program ochrany životného prostredia 2021-2026</p>	<p>Od roku 1997 poskytujú národné programy ochrany životného prostredia komplexný rámec pre ciele a opatrenia maďarskej environmentálnej politiky. Súčasný program definuje štyri strategické ciele, z ktorých každý je prepojený s PO2 programu HUSKROUA Interreg A NEXT:</p> <p>PO2 iv) - "podpora adaptácie na zmenu klímy a predchádzanie rizikám katastrof, odolnosť pri zohľadnení ekosystémových prístupov" - prispieva k realizácii strategických cieľov 1., 3. a 4. programu.</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	PO2 vii) - "posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry vrátane mestských oblastí a zníženie všetkých foriem znečistenia" - úzko súvisí so strategickým cieľom 2 (Ochrana, obnova a udržateľné využívanie prírodných hodnôt a zdrojov) Programu.
V. národný plán ochrany prírody (návrh) (2021-2026)	Plán stanovuje kľúčové zodpovednosti krajiny za ochranu prírody v rámci V. národného plánu ochrany životného prostredia Maďarska. Program HUSKROUA Interreg A NEXT prispieva k mnohým cieľom Plánu prostredníctvom PO2 vii) a ISO1 b) špecifických cieľov, ako napríklad: Plánovanie ochrany prírody; Sociálne vzťahy, formovanie postoja, prezentácia; Medzinárodné spolupráce, atď.
Národná krajinná stratégia Maďarska (2017-2026)	Jedným z dôležitých cieľov stratégie je prispieť k vytváraniu obývateľnej mestskej krajiny a rozumného využívania pôdy (Špecifický cieľ II. Stratégie). Opatrenia implementované v rámci Priority programu 1 - Odolný a zelený hraničný región môžu prispieť k rozvoju mestskej zelenej infraštruktúry, zníženiu znečistenia a k podpore uvedomelejšieho využívania pôdy.
Konceptia a program územného rozvoja župy Borsod-Abaúj-Zemplén 2021-2027 (návrh) (2021-2027)	<p>Župa má značný rozvojový potenciál posilnením hospodárskych a kultúrnych vzťahov s cezhraničnými oblasťami, o ktoré sa stará Program HUSKROUA Interreg A NEXT.</p> <p>Konceptia rozvoja župy definuje 3 celkové a 7 strategických cieľov, z ktorých mnohé súvisia s prioritami Programu HUSKROUA Interreg A NEXT:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ V súvislosti s PO2 iv) a vii) sú prechod na využívanie obnoviteľnej energie, ako aj rozvoj infraštruktúry pre vodné a odpadové vody a ochrana vodných základní prioritnými oblasťami v župe (II/2. Rozvoj energetických služieb, energetické a vodohospodárske programy). ▪ V prepojení s PO4 v) je zabezpečenie lepšieho prístupu k zdravotnej starostlivosti jedným zo strategických cieľov župy (I/2. Rozvoj miestnych sociálnych a zdravotníckych služieb, uľahčenie podmienok bývania). ▪ Jednou z prioritných oblastí ekonomického rozvoja župy je rozvoj služieb cestovného ruchu (III/3. Rozvoj služieb cestovného ruchu), ktorý priamo súvisí s PO4 vi) programu.

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
<p>Koncepcia a program územného rozvoja župy Szabolcs-Szatmár-Bereg 2021-2027 (návrh) (2021-2027)</p>	<p>Medzi skúmanými dokumentmi existuje úzka územná a tematická súvislosť:</p> <p>Program HUSKROUA Interreg A NEXT, podobný dokumentu na úrovni župy, venuje osobitnú pozornosť zelenému, udržateľnému rozvoju programovej oblasti, ktorý je šetrný ku klíme. (Priorita programu 1 - Odolný a zelený pohraničný región prepojený s tematickým špecifickým cieľom „Zelená župa - Zelené hospodárstvo, energetický manažment šetrný ku klíme, adaptácia na zmenu klímy“)</p> <p>Program považuje rozvoj cestovného ruchu za prioritnú oblasť (Priorita programu 2 - Zdravý a atraktívny pohraničný región), čo sa tiež javí ako dôležitý cieľ v koncepcii a programe župy („Proaktívna župa - Vytváranie podmienok pre ekonomickú a sociálnu samoorganizáciu na úrovni župy“, tematický špecifický cieľ; všetky územné špecifické ciele).</p> <p>Dokument na úrovni župy identifikuje prehĺbenie medzinárodnej integrácie župy ako prioritnú oblasť (Proaktívna župa - Vytváranie podmienok pre hospodársku a sociálnu samoorganizáciu na úrovni župy), ktorej jedným z dôležitých prvkov je posilnenie cezhraničných vzťahov. Implementácia Programu HUSKROUA Interreg A NEXT je plne prepojená s dosiahnutím tohto cieľa.</p>

Relevantné dokumenty Slovenska

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
<p>Strategický plán rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2030</p>	<p>“Zabezpečenie lepších podmienok pre cyklistickú a pešiu dopravu na miestnej a regionálnej úrovni” (Horizontálny špecifický cieľ SVO4); „Systematické znižovanie negatívnych sociálno-ekonomických a environmentálnych vplyvov dopravy” (Horizontálny špecifický cieľ ŠHC3) a „Znižovanie systematicky negatívnych sociálno-ekonomických a environmentálnych vplyvov dopravy (vrátane zmeny klímy) ako výsledok monitorovania životného prostredia, efektívneho plánovania/budovania infraštruktúry a znižovania počtu konvenčne poháňaných spôsobov dopravy, využívania alternatívnych fosílnych palív” (Spoločný špecifický cieľ SGC3) sú v súlade s prioritou 1 (PO2 vii) Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
<p>Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030</p>	<p>Priorita 1 programu je v súlade s niekoľkými prioritnými cieľmi Stratégie zelené Slovensko.</p> <p>Dosiahnutie Cieľa 6 (Prevenca a zmierňovanie zmeny klímy), Cieľa 7 (Ochrana pred povodňami, suchom a nedostatkom vody), Cieľa 8 (Riešenie sucha a nedostatku vody) a Cieľa 14 (Lepšie údaje pre lepšie rozhodovanie) Stratégie sú priamo podporované implementáciou PO2 iv) Špecifického cieľa Programu: „podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému“.</p> <p>Cieľ 9 (Čistý vzduch) je prepojený s P1 - Odolným a zeleným hraničným regiónom a Cieľom politiky 2: Zelenšia, nízkouhlíková Európa (PO2 vii) Programu.</p> <p>Cieľ 13 (Environmentálne vzdelávanie a Celoživotné vzdelávanie) a Cieľ 14 (Lepšie údaje pre lepšie rozhodovanie) stratégie sa tiež týkajú priority 1 (PO2 iv) a Priority 2 - Zdravý a atraktívny pohraničný región, s prepojením na Cieľ politiky 4: Sociálnejšia Európa (PO4 vi) Programu.</p>
<p>Koncepcia rozvoja kultúry v košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030)</p>	<p>Program „Regionálna kultúrna identita“ (3.1) a „Kultúrny turizmus“ (3.2) Konceptie prostredníctvom prilákania domácich a zahraničných návštevníkov a rozvoja regionálnej ekonomiky a zamestnanosti súvisiacej s cestovným ruchom je v súlade s Prioritou 2 - Zdravý a atraktívny pohraničný región, prepojenou s Cieľom politiky 4: Sociálnejšia Európa (PO4 vi) Programu. Program „Optimalizácia riadenia a prevádzky kultúrnych organizácií“ (3.4) je v súlade s Prioritou 3 - Spolupracujúci región, prepojenou so špecifickým cieľom 1: Lepšie riadenie spolupráce (ISO1 b) Programu.</p>
<p>Národná stratégia regionálneho rozvoja</p>	<p>Prioritná oblasť 4.5 (ochrana a tvorba životného prostredia) Stratégie je v súlade s Prioritou 1 (PO2 iv a PO vii) a Prioritná oblasť 4.4 Stratégie (ekonomika orientovaná na vedomosti) je v súlade s prioritou 2 (PO4 v a PO v) a prioritou 3 (ISO1 b). Strategické ciele 5.7 (Prešovský samosprávny kraj) a 5.8 (Košický samosprávny kraj) sú v súlade so všetkými Prioritami programu.</p>
<p>Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja</p>	<p>Strategický cieľ číslo 5 Stratégie (o podpore mimovládnych organizácií, záujmových skupín a verejnosti pri účasti na rozvoji spoločnosti) a číslo 6 (posilnenie právnych znalostí, hodnoty obyvateľov, vzdelávania, atď.) sú v súlade s Prioritou 3 (ISO1 b) Programu.</p> <p>Strategický cieľ číslo 7 (o rozvoji kultúrneho, historického povedomia, atď.) je v súlade s prioritou 2 (PO4 vi).</p> <p>Strategický cieľ číslo 10 (o stanovení priorít rozvoja problémových, okrajových regiónov) je v súlade s Prioritou 2</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	<p>a 3 Programu (PO4 vi; ISO b). Strategický cieľ číslo 13 (o zlepšovaní zdravia obyvateľstva, zlepšovaní kvality života) je v súlade s Prioritou 2 - Zdravý a atraktívny pohraničný región (PO4 v). Strategický cieľ číslo 14 (o znižovaní sociálnych rozdielov a nezamestnanosti) a Strategický cieľ číslo 22 (o zlepšení dopravnej a technickej infraštruktúry, rozvoji cestovného ruchu) je v súlade s Prioritou 2 (PO4 vi). Strategický cieľ číslo 26 (o znižovaní znečistenia životného prostredia) je v súlade s Prioritou 1 (PO2 vii). Strategický cieľ číslo 27 (o zmierňovaní a adaptovaní na vplyvy zmeny klímy) je spojený s Prioritou 1 (PO2 iv). Strategický cieľ číslo 28 (o zlepšovaní kvality života v regiónoch) je v súlade so všetkými prioritami Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p>
<p>Národná stratégia ochrany biodiverzity</p>	<p>Priorita 1 Programu (PO2 iv a PO2 vii) je v súlade s niekoľkými prioritnými cieľmi Stratégie, väčšinou s Cieľom A.1 (o zastavení zhoršovania stavu všetkých druhov a biotopov, najmä ak sú uznávané právnymi predpismi EÚ a dosiahnutí ich významného a merateľného zlepšenia); Cieľom A.2 (informovanie verejnosti o význame biodiverzity a krokoch pre jej ochranu a trvalo udržateľné využívanie) a Cieľom B.3 (o zaistení zachovania a posilnenia ekosystémov a ich služieb, menovite zriadením zelenej infraštruktúry a obnovou najmenej 15% degradovaných ekosystémov a udržateľného nízkouhlíkového hospodárstva na regionálnej a makroregionálnej úrovni).</p>
<p>Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030</p>	<p>Cieľom stratégie je podpora trvalo udržateľného, dynamického a inkluzívneho rozvoja komunít a modernej, na inovácie orientovanej ekonomiky v regiónoch, mestách a samosprávach Slovenska v prospech zlepšovania životných podmienok ich obyvateľov, kvality ich života, podmienok tvorby na využitie ich špecifického potenciálu, udržateľného a efektívneho využívania ľudských, hospodárskych a prírodných zdrojov, ich rozvoja a ochrany. Je v súlade s takmer všetkými Prioritami Programu (P1, P1, P3 a P4).</p>
<p>Regionálna integrovaná územná stratégia košického kraja</p>	<p>Kvalita života v Košickom kraji je považovaná za jednu z najväčších výziev spojených s Územným rozvojom vrátane výziev spojených so životným prostredím a zdravotnou starostlivosťou. Špecifický územný cieľ č. 2.1.2. (o modernizácii zdravotníckej infraštruktúry s cieľom integrovať primárnu zdravotnú starostlivosť) je v súlade s prioritou 2 - Zdravý a atraktívny pohraničný región (PO4 v) a s Prioritou 3 - Spolupracujúci hraničný región (ISO1 b.)</p>
<p>Stratégia rozvoja cykloturistiky a cykloturistiky v Prešovskom kraji</p>	<p>Cieľ č. 1 Stratégie (Implementácia opatrení na zlepšenie cyklistickej infraštruktúry a služieb z hľadiska potrieb jej užívateľov v súlade so súčasnými globálnymi trendmi); Cieľ č. 2 (implementácia opatrení, ktoré vytvorí podmienky pre budovanie moderných a konkurencieschopných regionálnych cyklistických destinácií) a Cieľ č. 3</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	(o koordinácii aktivít zainteresovaných cieľových skupín v Prešovskom kraji s cieľom prispieť k efektívnej implementácii Cieľov 1 a 2) je v súlade s Prioritou 2 (PO4 vi) a Prioritou 1 - Odolný a zelený pohraničný región.

Relevantné dokumenty Rumunska

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
Národná stratégia Rumunska pre udržateľný rozvoj 2030	Opatrenia v rámci Programu HUSKROUA Interreg A NEXT zaisťujú dosiahnutie cieľov stanovených v Rámцovej stratégii. Vzhľadom na povahu Rámцovej stratégie je prepojenie relevantné pre všetky priority Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.
Plán rozvoja severozápadného regiónu 2021-2027	Cieľom plánu je dosiahnuť ciele v súvislosti s Národnou stratégiou Rumunska pre udržateľný rozvoj 2030, ktorú je možné prepojiť s opatreniami v rámci Programu HUSKROUA Interreg A NEXT nasledovne: Špecifický cieľ (SO) č. 4 (Zodpovedne využívané prírodné prostredie) Plánu, PO2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT; SO č. 3 (Udržateľný, autentický a atraktívny životný rámec) Plánu, PO4 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.
Národná stratégia rozvoja ekoturizmu v Rumunsku – kontext, vízia a ciele - 2019-2029	Hlavným cieľom stratégie ekoturizmu je vytvoriť podmienky pre rozvoj ekoturizmu na úrovni chránených prírodných oblastí a v oblastiach v ich blízkosti, rozvojom siete uznávaných destinácií ekoturizmu a vytvorením konkurencieschopných produktov ekoturizmu na národnej a medzinárodnej úrovni. Strategické ciele pre konkrétne činnosti sú: Vytvorenie nástrojov potrebných na ochranu tradičnej architektúry; Rozvoj miestnej ponuky; Aktívna účasť na ochrane biodiverzity; Aplikácia opatrení na ochranu životného prostredia na úrovni destinácií s potenciálom pre ekoturizmus. Ciele politiky č. PO2 a PO4 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT sú v súlade s vyššie uvedenými strategickými cieľmi.
Rumunská energetická stratégia 2020-2030 s výhľadom do roku 2050	Stratégia pripisuje veľký význam zníženiu znečistenia ovzdušia a negatívnych vplyvov skleníkových plynov (GHG). Nasledujúce Operačné ciele Stratégie sú v tesnej korelácii s Cieľom politiky č. 2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT: (OP9) Náhrada kapacít výroby elektriny v horizonte roku 2030, ktoré budú vyradené z prevádzky novými, účinnými s nízkymi emisiami; (OP15) Zníženie emisií znečisťujúcich plynov v energetickom sektore; (OP16)

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	Udržateľný rozvoj národného energetického sektora, ochrana kvality ovzdušia, vody, pôdy a biodiverzity; (OP17) Spravodlivá účasť na spoločnom úsilí členských štátov EÚ dosiahnuť ciele energetickej účinnosti a ciele v oblasti znižovania skleníkových plynov.
Národný integrovaný plán v oblasti energetických a klimatických zmien, 2021-2030	V zmysle Stratégie, ako aj v prípade „Energetickej stratégie Rumunska 2018-2030, s perspektívou do 2050“, prvý cieľ s názvom „Dekarbonizácia – emisie a absorpcia skleníkových plynov“ navrhuje využívať energeticky účinné technológie a technológie zelenej energie. Existuje súvislosť medzi cieľom Stratégie a Cieľom politiky č. 2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.
Národný plán odpadového hospodárstva	<p>Národný plán odpadového hospodárstva je v silnom spojení s Cieľom politiky č. 2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT, špecifický cieľ vii) „posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia“.</p> <p>Cieľom Národného plánu odpadového hospodárstva je znížiť negatívny vplyv odpadu na životné prostredie zlepšením systému odpadového hospodárstva pre každú kategóriu odpadu, znížením spotreby prírodných zdrojov, zvýšením miery zhodnocovania odpadu a optimalizáciou používania obalov.</p>
Operačný program trvalo udržateľného rozvoja 2021-2027 (SDOP)	Cieľom operačného programu je predovšetkým zlepšiť životnú úroveň obyvateľstva a environmentálne normy, ako aj splniť povinnosti vyplývajúce z európskych smerníc. Špecifické ciele Operačného programu (s názvom „Podpora energetickej účinnosti a znižovanie emisií skleníkových plynov“, „Podpora trvalo udržateľného vodného hospodárstva“, „Zlepšovanie ochrany prírody a biodiverzity, zelená infraštruktúra, najmä v mestských oblastiach, a znižovanie znečistenia“, „Podpora adaptácie na zmenu klímy, predchádzanie rizikám a odolnosť voči katastrofám“) sú v súlade s PO2 plánovaného Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.
Všeobecný hlavný plán dopravy (GTMP) 2014-2030	<p>Cieľom Hlavného plánu je dosiahnuť súbor strategických cieľov, ktoré by mali prispieť k ekonomickej účinnosti, hospodárskemu rozvoju, trvalej udržateľnosti, bezpečnosti, znižovaniu negatívnych vplyvov na životné prostredie a tiež k využívaniu finančných prostriedkov.</p> <p>Špecifický environmentálny cieľ v rámci environmentálneho cieľa Hlavného plánu je zameraný na zníženie znečistenia ovzdušia a emisií skleníkových plynov a tiež na zníženie negatívneho vplyvu na biodiverzitu (Environmentálny cieľ č. 1-2 a 1-4), v súlade s PO2 Programu.</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	<p>Ohľadom dopravnej siete, Hlavný plán zahŕňa rozvoj dopravnej siete medzi Rumunskom - Ukrajinou (priamo v oblasti programu) a Rumunskom - Maďarskom (z hľadiska programu nepriamo), ktorý prispieva k PO4 Programu HUSKROUA Interreg NEXT, špecifický cieľ v) „posilnenie úlohy kultúry a trvalo udržateľného turizmu v hospodárskom rozvoji“.</p>
<p>Stratégia územného rozvoja Rumunska (TDSR), Polycentrické Rumunsko 2035 – územná súdržnosť a konkurencioschopnosť, rozvoj a rovnaké šance pre ľudí</p>	<p>TDSR organizuje akcie v dvoch perspektívach plánovania: 1. investície, ktoré konfigurujú územie štátu; 2. zameranie, ktorého cieľom je ochrana existujúcich prírodných a zastavaných priestorov. Špecifický cieľ (SO) č. 4 stratégie je zameraný na ochranu prírodného a stavebného dedičstva, pričom sa zdôrazňujú prvky územnej identifikácie, ktoré sú v súlade s PO2 a čiastočne PO4 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT. SO č. 5 stratégie zdôrazňuje princíp spolupráce medzi verejnými inštitúciami, cezhraničnú a nadnárodnú spoluprácu v súlade s politickým cieľom programu ISO 1.</p>
<p>Národná stratégia horizontov trvalo udržateľného rozvoja Rumunska 2013-2020-2030</p>	<p>Stratégia zahŕňa 4 kľúčové ciele: ochranu životného prostredia, sociálnu súdržnosť a rovnosť, ekonomickú prosperitu a plnenie záväzkov EÚ.</p> <p>Bod č. 1.1. („Zmena klímy a zelená energia“) kapitoly „Zásadné výzvy“ stratégie a bod č. 1.4. („Ochrana a riadenie prírodných zdrojov“) sú v konvergencii s PO2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p> <p>Bod č. 1.3. („Podpora udržateľnej spotreby a výrobných postupov“), bod č. 1.5. („Podpora kvalitných lekárskeho služieb na rovnakom základe a zlepšovanie ochrany pred ohrozením zdravia“) a bod č. 1.6. („Sociálne začlenenie, demografia a migrácia“) sú v konvergencii s PO4 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p>
<p>Veľký operačný program infraštruktúry 2014-2020</p>	<p>Plán je v súlade s ustanoveniami Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p> <p>Prioritná os č. 3 „Rozvoj environmentálnej infraštruktúry v podmienkach efektívneho riadenia zdrojov“ prostredníctvom špecifického cieľa SO 3.1. (Zníženie počtu nevyhovujúcich skládok a zvýšenie miery recyklácie odpadu v Rumunsku) a SO3.2. (Zvýšenie úrovne zberu a čistenia komunálnych odpadových vôd, ako aj stupňa zabezpečenia zásobovania obyvateľstva pitnou vodou), a tiež Prioritná os č. 4. „Ochrana životného prostredia prostredníctvom opatrení na ochranu biodiverzity, monitorovania kvality ovzdušia a dekontaminácie historicky znečistených lokalít“ prostredníctvom špecifického cieľa SO 4.1. (Zvýšenie stupňa ochrany a zachovania biodiverzity a obnova degradovaných ekosystémov) a SO 4.3. (Znižovanie historicky znečistených oblastí) v súlade s PO2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	<p>Prioritná os č. 5 (Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencia a riadenie rizík) prostredníctvom špecifického cieľa SO 5.1. (Zníženie účinkov a škôd na obyvateľstve spôsobených prírodnými javmi spojenými s hlavnými rizikami zvýraznenými zmenou klímy, najmä povodňami a eróziou pobrežia) a SO5.2. (Zvýšenie úrovne pripravenosti na rýchlu a efektívnu reakciu reagujúcich posádok na katastrofy) má za cieľ dosiahnuť PO2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT (podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému).</p> <p>Prioritná os č. 6 (Podpora čistej energie a energetickej účinnosti s cieľom podporiť nízkouhlíkové hospodárstvo) prostredníctvom SO 6.1. (Zvýšenie výroby energie z menej využívaných obnoviteľných zdrojov (biomasa, bioplyn, geotermálna energia)), SO 6.2., SO 6.3. a SO 6.4. (ohľadom energetickej účinnosti a znižovania emisií skleníkových plynov v priemysle a domácom využití) a tiež Prioritná os č. 7 (Zvyšovanie energetickej efektívnosti na úrovni systému ústredného kúrenia vo vybraných mestách vrátane Bukurešti) prostredníctvom SO 7.1. a SO 7.2. prispievajú k navrhovaným špecifickým cieľom PO2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p> <p>Prioritná os č. 9 (Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a všetkým formám diskriminácie) je v synergii s PO4 (sociálne začlenenie a sociálna inovácia) Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p>
<p>IV. Národný akčný plán v oblasti energetickej účinnosti (NAPEE)</p>	<p>Štvrtý národný akčný plán v oblasti energetickej účinnosti na roky 2017-2020 je rozdelený na dve zložky: „Úspory energie v systéme dodávok energie - transformácii, preprave a distribúcii“ a „Úspory energie u konečného spotrebiteľa (článok 7 DEE2017/2012/EÚ)“.</p> <p>Národný cieľ energetickej účinnosti je v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej účinnosti a v záujme dosiahnutia cieľov v pláne je zavedený súbor opatrení v tomto zmysle.</p> <p>Cieľom opatrení je predovšetkým splniť dlhodobé ciele stratégie pre zmenu klímy a prechod na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050, v spojení s PO2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT, špecifický cieľ č. iv) „podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému“.</p>
<p>Národná stratégia a akčný plán na zachovanie biodiverzity 2014-2020</p>	<p>S cieľom dosiahnuť požiadavky súvisiace so zachovaním biodiverzity na národnej úrovni bolo stanovených viac strategických cieľov, ktoré prispievajú k PO2 (vii. Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	<p>infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia) Programu HUSKROUA Interreg A NEXT.</p> <p>V tejto súvislosti je možné spomenúť aj ďalšie Strategické ciele: SO B (Zabezpečenie súdržnosti a efektívneho riadenia národnej siete chránených prírodných oblastí); SO C (Zabezpečenie priaznivého stavu ochrany chránených voľne žijúcich druhov); SO D (Udržateľné využívanie zložiek biologickej diverzity); SO J (Verejná komunikácia, vzdelávanie a povedomie).</p>
<p>Stratégia kultúrneho a národného dedičstva 2016-2022</p>	<p>PO4 plánovaného programu je v súlade s Prioritnou osou č. 1 Stratégie kultúry a dedičstva, všeobecný cieľ č. 1 (Využitie kultúrnych zdrojov - prvky miestnej a regionálnej identity - pre trvalo udržateľný územný rozvoj a vysokú kvalitu života), Prioritná os č. 2, všeobecný cieľ č. 1 (Rozvoj podnikania v kultúrnych a kreatívnych sektoroch) a Prioritná os č. 4 (Zvýšenie prítomnosti rumunských diel, tvorcov a kultúrnych subjektov na medzinárodnej úrovni).</p>

Relevantné dokumenty Ukrajiny

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
<p>Štátny program rozvoja ukrajinskej karpatskej oblasti na 2020-2022</p>	<p>Štátny program pokrýva 4 administratívne oblasti Ukrajiny, z ktorých tri (Zakarpatská, Ivano-Frankovská a Černovická oblasť) sú tiež cieľovými územiami Programu HUSKROUA Interreg A NEXT 2021-2027. Podporuje implementáciu cezhraničných a medzinárodných projektov v karpatskom regióne. Je zameraný na rozvoj cestovného ruchu a bezpečnosti životného prostredia, prevenciu mimoriadnych udalostí a nebezpečných udalostí v horských osadách a odstraňovanie ich následkov, obnovu biologickej a krajinej rozmanitosti. Opatrenia implementované v rámci Programových Priorít 1 - Odolný a zelený pohraničný región a 2 - Zdravý a atraktívny pohraničný región podporia prevenciu rizika katastrof spôsobených povodňami, posilnia ochranu biodiverzity a posilnia úlohu kultúry a trvalo udržateľného cestovného ruchu v hospodárskom rozvoji cezhraničných oblastí a troch regiónov Ukrajiny.</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
Národná dopravná stratégia na obdobie do 2030	Stratégia predpokladá zlepšenie kvality dopravných služieb, ich šetrnosti k životnému prostrediu a súladu s medzinárodnými normami, integráciu ukrajinského dopravného systému do európskej siete, atď. Vybrané Ciele politiky a súvisiace Špecifické ciele Programu HUSKROUA Interreg A NEXT 2021-2027 však nepreferujú rozvoj cezhraničnej dopravnej infraštruktúry. V súvislosti s rozvojom cezhraničných sietí turistických atrakcií (PO4 (v)) je možné v rámci programu realizovať akcie malého rozsahu na rozvoj cezhraničnej dopravy. V rámci priority 3 - Spolupracujúci hraničný región (ISO1 b) sa tiež môže uskutočniť výmena osvedčených postupov pre rozvoj ekologickej dopravy, výstavbu priechodov pre voľne žijúce zvieratá, atď.
Stratégia rozvoja cestovného ruchu a letovísk pre obdobie do 2026	Program podporuje Prioritu 2 - Zdravý a atraktívny pohraničný región. Činnosti v oblasti rozvoja cestovného ruchu umožnia implementáciu medzinárodných štandardov v oblasti služieb cestovného ruchu, rozšírenie služieb vo vidieckom, ekologickom a aktívnom cestovnom ruchu pohraničných regiónov a rozvoj tamojšej príslušnej infraštruktúry v súlade so Stratégiou.
Národná stratégia odpadového hospodárstva na Ukrajine do 2030	Program neposkytuje žiadnu osobitnú prioritu zameranú na cezhraničnú spoluprácu v oblasti správy odpadu. Mäkké opatrenia, ako napríklad zavedenie systému selektívneho zberu odpadu v sídlach alebo implementácia vhodných vzdelávacích programov v školách, je však možné implementovať v rámci Priority 1 – odolný a zelený pohraničný región. Činnosti odpadového hospodárstva môžu byť len súčasťou širšej cezhraničnej činnosti v rámci PO2 vii)- posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia.
Energetická stratégia Ukrajiny na obdobie do 2035 "Bezpečnosť, energetická účinnosť, konkurencieschopnosť"	Program neposkytuje žiadnu špeciálnu prioritu zameranú na zlepšenie energetickej účinnosti komunít a rozvoj OZE v cezhraničnom regióne. Opatrenia na podporu distribuovanej výroby OZE a vytváranie pilotných modelov v komunitách však môžu byť súčasťou širšej cezhraničnej činnosti v rámci Priority 1 - Odolný a zelený pohraničný región. Výmena osvedčených postupov v tejto oblasti sa môže uskutočniť aj v rámci Priority 3 – Spolupracujúci hraničný región.
Stratégia nízkouhlíkového rozvoja Ukrajiny do 2050	Stratégia predpokladá podporu rozvoja OZE a opatrení energetickej účinnosti v priemysle a domácnostiach, zavedenie trvalo udržateľných postupov pre efektívne nakladanie s odpadom a zvýšenú pozornosť lesov a ich úlohu pri sekvestracii uhlíka. Program HUSKROUA Interreg A NEXT 2021-2027 neidentifikuje konkrétne priority v cezhraničných aktivitách v oblasti udržateľného energetického a odpadového hospodárstva, ale v rámci Priority

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	1 - Odolný a zelený hraničný región sú možné určité opatrenia. Projekty zamerané na ochranu biodiverzity lesných ekosystémov, podporu odumretého dreva a pralesov spĺňajú ciele Stratégie aj Prioritu programu 1 - Odolný a zelený hraničný región.
Koncepcia implementácie štátnej politiky v oblasti zmeny klímy na obdobie do 2030	Priorita 1 - Odolný a zelený pohraničný región, PO2 iv) „Podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému“ pomôže vyvinúť a implementovať účinné opatrenia na prispôbenie sa zmene klímy a zvýšenie odolnosti voči rizikám súvisiacim s klímou a prírodným katastrofám pre zdravie, ľudský život a hospodárske odvetvia a prírodné ekosystémy cezhraničných regiónov. Koncept si kladie rovnaké úlohy.
Stratégia rozvoja Černovickej oblasti na obdobie do 2027	Cezhraničné činnosti v rámci Priorít 1 - Odolný a zelený pohraničný región a 2 - Zdravý a atraktívny pohraničný región pomôžu dosiahnuť výsledky operačných cieľov Stratégie: ochrana chránených území, rozvoj cestovného ruchu a rekreácie, rozvoj systému zdravotnej starostlivosti a sociálnej ochrany.
Stratégia rozvoja Ivano-Frankovskej oblasti na obdobie do 2027	<p>Stratégia rozvoja Ivano-Frankovskej oblasti do roku 2027 sa zameriava na 3 Strategické priority:</p> <p>Priorita 1. Konkurencieschopná ekonomika na základe inteligentnej špecializácie. V rámci tejto Priority je jedným z jej Operačných cieľov rozvoj cestovného ruchu a rekreácie. Tento cieľ je plne v súlade s Prioritou 2 Programu INTERREG.</p> <p>Priorita 2. Rozvoj infraštruktúry regiónu. Program HUSKROUA Interreg A NEXT nepodporuje rozsiahle investície do infraštruktúry.</p> <p>Priorita 3. Vytvorenie pohodlných a bezpečných životných podmienok v Ivano-Frankovskej oblasti. V rámci tejto priority existuje Operačný cieľ zaistenia rovnakého prístupu k zdravotníckym službám a zlepšovania ich kvality, ako aj Operačný cieľ zlepšovania úrovne environmentálnej bezpečnosti. Prvý z týchto cieľov je v súlade s Prioritou 2 programu INTERREG, najmä PO4 v) - zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov. Činnosti v rámci druhého Operačného cieľa, najmä v rámci úlohy Ochrana a rozširovanie prírodných oblastí, sú podporované Prioritou 1 programu INTERREG PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia.</p>

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
Stratégia regionálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie 2021-2027	Implementácia cezhraničných aktivít v rámci Priorít 1 a 2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT 2021-2027 podporí dosiahnutie operačných cieľov Stratégie. Ide o zabezpečenie rovnakého prístupu a zlepšovanie kvality zdravotníckych služieb, rozvoj odvetvia cestovného ruchu a zdravotníctva, ochranu a obnovu biologickej a krajinej diverzity, prírodných komplexov, vody, pôdných a lesných zdrojov, rozširovanie regionálnej ekologickej siete, ochrana a obnova mokradí vo všetkých výškových pásmach regiónu, vytváranie ekologicky orientovaných multifunkčných lesov blízkych prírode a ochrana lesov pred vplyvom zmeny klímy.
Stratégia odpadového hospodárstva v Zakarpatskej oblasti na obdobie 15 rokov	Program nestanovuje osobitnú prioritu zameranú na cezhraničnú spoluprácu v oblasti správy odpadu. Mierne opatrenia, ako napríklad zriadenie systémov selektívneho zberu odpadu v osadách alebo implementácia vhodných vzdelávacích programov v školách, je však možné implementovať v rámci priority 1 - Odolný a zelený hraničný región. Činnosti odpadového hospodárstva môžu byť len súčasťou širšej cezhraničnej činnosti v rámci PO2 vii) - posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia.
Návrh stratégie pre environmentálnu bezpečnosť a adaptáciu na zmenu klímy do 2030	Stratégiu zatiaľ neschválil Kabinet ministrov Ukrajiny, ale Program INTERREG je v súlade s návrhom koncepcie; cezhraničné činnosti v rámci Priority 1 prispievajú k dosiahnutiu cieľov stratégie.
Návrh národnej stratégie pre vybudovanie nového systému zdravotnej starostlivosti na Ukrajine na obdobie 2015-2025	Stratégia zahŕňa celú reformu a riadenie systému zdravotnej starostlivosti vrátane jeho financovania. Identifikuje 5 smerov rozvoja vo vzťahu k lekárskeým službám, ktoré sú nasledovné: Posilniť zdravotnú starostlivosť na primárnej úrovni; Reforma nemocničnej siete; Verejné zdravie; Pohotovostná služba a zubná starostlivosť. Cezhraničné činnosti v rámci Priority 2 Programu HUSKROUA Interreg A NEXT Program PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov posilnia reformu národného zdravotníctva na Ukrajine, zlepšia najmä prístup komunity ku kvalitným zdravotným službám; budú podporovať dosiahnutie cieľov reformy ukrajinského systému zdravotníctva v druhom, treťom a štvrtom smere rozvoja popísanom vyššie.
Stratégia ochrany biodiverzity do 2030- pripravuje sa	Schválenie tejto Stratégie Kabinetom ministrov Ukrajiny sa uskutočňuje a dúfajme, že bude dokončená pred začatím implementácie Programu HUSKROUA Interreg A NEXT 2021-2027. Implementácia cezhraničných projektov v rámci Priority 1 - Odolný a zelený hraničný región, PO2 vii) „Posilnenie ochrany a zachovania prírody,

Názov relevantného dokumentu, stratégie	Kohézia
	biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia“ umožní zriadenie monitorovania stavu biodiverzity v cieľových oblastiach Programu z ukrajinskej strany. Bude podporovať začatie implementácie koncepcie ekosystémových služieb; vytvorenie komplexného prístupu k ochrane druhov; plnenie medzinárodných záväzkov v oblasti biodiverzity, ako to stanovuje Stratégia.

4.2 Vnútorná konzistencia programového dokumentu

V tejto kapitole skúmame vnútornú konzistenciu programového dokumentu, pričom osobitnú pozornosť venujeme nasledujúcim témam:

- možné rozpory medzi Kapitolou 1 a Kapitolou 2 programových dokumentov, a
- možné rozpory medzi opatreniami plánovaných priorít.

Územná analýza (Kapitola 1) programového dokumentu vyvodila päť hlavných navrhovaných Územných cieľov – Priorít (TO6-P1 Životné prostredie; TO8-P1 Katastrofy; TO7-P1 Doprava; TO8-P2 Zdravie; TO3-P1 Dedičstvo), ktoré boli zúžené v Kapitole 2 na Ciele priorít (Odolný a zelený pohraničný región; Zdravý a atraktívny pohraničný región; Spolupracujúci hraničný región). Avšak tieto 3 priority, okrem oblasti dopravy, pokrývajú všetky ostatné Územné ciele navrhnuté v Územnej analýze. Zúženie bolo výsledkom niekoľkých vyjednávaní:

- Na jednej strane sa partneri zamerali na sústredenie finančných zdrojov programu. Projekty súvisiace s rozvojom dopravnej infraštruktúry sú vysokorozpočtové projekty, takže suma pridelená na prioritu by si vyžiadala odobratie významných zdrojov z iných oblastí.
- Na druhej strane, aj keď je podľa konzultácií so zainteresovanými stranami doprava dôležitou oblasťou, ktorú je potrebné v pohraničnom regióne rozvíjať, predchádzajúce skúsenosti s projektmi ukazujú, že projekty súvisiace s rozvojom dopravnej infraštruktúry neboli účinné.
- Ako kompromis, v rámci Priority 3 – Spolupracujúci hraničný región, budú v súvislosti so špecifickým cieľom ISO1 b) podporované prípravné práce (plánovanie, rozvoj stratégie) súvisiace s rozvojom dopravnej infraštruktúry.

Priority plánované v rámci Programu HUSKROUA Interreg A NEXT reagujú na relevantné problémy a výzvy pohraničného regiónu a akcie plánované v rámci priorít programu sa navzájom dopĺňajú.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému a PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia: Aktivity vykonávané v rámci dvoch vybraných SO sú vhodnou kombináciou zameranou na oblasti s najvyšším cezhraničným významom a partnerské krajiny majú predchádzajúce skúsenosti so spoluprácou v tejto oblasti. Plánované činnosti súvisiace s vybranými SO sa navzájom posilňujú svoj účinok.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov a PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení

a sociálnych inováciách: Dve SO vybrané v rámci PO4 predstavujú celkom rozmanité témy. Rozvoj infraštruktúry a služieb v oblasti zdravia a činnosti súvisiace s udržateľným cestovným ruchom sú dve dôležité rozvojové oblasti v cezhraničnej oblasti. Aktivity súvisiace s rozvojom trvalo udržateľného cestovného ruchu sú navyše v súlade s činnosťami súvisiacimi so špecifickým cieľom PO2 vii).

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch: Vybraný SO v rámci cieľa politiky zameraného na opatrenia dobrej správy umožňuje najširší možný rozsah interakcií so zainteresovanými stranami. Činnosti v rámci tejto priority prispievajú k posilneniu spolupráce a budovaniu kapacít v otázkach, ktoré nie sú zahrnuté v iných SO.

5 Sociálno-ekonomické a environmentálne charakteristiky oblasti cezhraničnej spolupráce

Na základe Územnej analýzy kapitola stručne opisuje súčasnú sociálno-ekonomickú a environmentálnu situáciu v oblasti cezhraničnej spolupráce programu a jej očakávaný vývoj bez implementácie Programu, najmä cezhraničné systémy, vrátane výhod a nevýhod cezhraničného umiestnenia.

V rámci prvej podkapitoly je sociálno-ekonomický systém regiónu popísaný na základe Kapitoly 2.1 Územnej analýzy („Kľúčové charakteristiky programovej oblasti“) skúmajúcej tieto hlavné oblasti:

- Oblasť spolupráce
- Demografia
- Ekonomická štruktúra a výkonnosť
- Sociálne výzvy
- Údaje o dopade krízy COVID-19

Druhá podkapitola je stručným opisom environmentálneho stavu regiónu CBC na základe Kapitoly 2.2 Územnej analýzy „PO2 Zelenšie / TO6-P1 Životné prostredie“) so zameraním na nasledujúce aspekty:

- Prírodný stav a regióny
- Vodné zdroje, povodia riek
- Biodiverzita, chránená oblasti
- Environmentálne tlaky
- Udržateľnosť, spoločná príprava na zmenu klímy

5.1 Sociálno-ekonomické charakteristiky oblastí, ktoré budú pravdepodobne ovplyvnené cieľmi programu

Táto kapitola je založená na oddiele 2.1. Územnej analýzy “Kľúčové charakteristiky programovej oblasti” a zdôrazňuje sociálno-ekonomické charakteristiky programovej oblasti, ktoré sú s najväčšou pravdepodobnosťou ovplyvnené prioritami a špecifickými cieľmi.

5.1.1 Oblasť spolupráce

Oblasť spolupráce Programu tvoria regióny Maďarska, Slovenska, Rumunska (členské štáty EÚ) a Ukrajiny (ako partnerská krajina). Celková oblasť spolupráce pozostáva z desiatich oblastí NUTS III (zaradených do žúp v Maďarsku a Rumunsku a krajov na Slovenska a na Ukrajine) a pokrýva územie s rozlohou 83 057 km štvorcových s počtom obyvateľov 8,08 milióna - veľké ako stredné veľká európska krajina. Cezhraničné územie je možné považovať za veľkú súvislú vidiecku oblasť s iba niekoľkými mestskými jadrami a mestskými regiónmi. Mierne vyššiu mieru vidiecko-mestskej duality je možné pozorovať v Košickom kraji (SK), župe Borsod-Abaúj-Zemplén (HU) a troch ukrajinských krajoch (Černovecký, Ivano-Frankovský a Zakarpatský).

Desať spolupracujúcich oblastí NUTS III má porovnateľnú veľkosť (s počtom obyvateľov v rozsahu 0,38-1,37 milióna). Administratívne je však oblasť spolupráce rozdelená medzi štyri krajiny s rôznymi úlohami a zodpovednosťami ich príslušných regiónov NUTS III. Toto a skutočnosť, že Program spája členské štáty EÚ a nečlenskú partnerskú krajinu, poskytuje oblasť spolupráce so zákonnými hranicami, ktoré predstavujú zásadné fyzické a administratívne prekážky medzi zainteresovanými stranami a iniciatívami na každej strane, obmedzujú potenciál mnohých tém spolupráce a požadujú starostlivý výber priorít.

5.1.2 Demografia

Hustota zaľudnenia programovej oblasti je relatívne nízka, bez väčších územných rozdielov: najvyššie hodnoty sú 118,46 a 11,33 obyvateľov na kilometer štvorcový (Košický a Černovecký kraj), najnižšie 83,08 a 87,99 (Maramureš a Satu Mare). Vidiecke oblasti majú typicky nižšiu hustotu osídlenia ako stredné (vidiecko-mestské) segmenty. Programová oblasť je brzdená dlhodobými vonkajšími migračnými tendenciami: hlavné mestá, regionálne ekonomické centrá a tretie krajiny majú tendenciu priťahovať mladých a aktívnych ľudí, najmä v prípade HU a RO žúp. Starnutie populácie je možné pozorovať v celej oblasti, ovplyvňuje najmä pokiaľ HU a RO časti (s indexom¹ starnutia 110, respektíve 90).

¹Pomer starších ľudí nad 65 rokov a mladých ľudí do 15 rokov.

5.1.3 Ekonomická štruktúra a výkonnosť

Programová oblasť je z hľadiska ekonomickej výkonnosti veľmi rôznorodá. Zatiaľ čo časti územia špecifické pre jednotlivé krajiny majú spravidla najnižší HDP na obyvateľa vo svojich krajinách (Prešovský kraj na SK, župa Szabolcs-Szatmár-Bereg v HU, župa Suceava v RO a Černovecká a Zakarpatská oblasť v UA), existujú obrovské územné rozdiely v súlade so všeobecným stavom ekonomického rozvoja samotných krajín. Najproduktívnejšie časti sú v SK (Košícký a Prešovský kraj) a HU (župa Borsod-Abaúj-Zemplén), pričom najmenej rozvinuté oblasti sú kraje nachádzajúce sa v UA (Černovecký, Zakarpatský a Ivano-Frankovský). Je to čiastočne spôsobené historickým rozdielom medzi prosperujúcejšími západnými oblasťami a najmenej produktívnymi východnými časťami, ale regióny UA zaznamenali aj nedávny vážny úbytok v dôsledku rusko-ukrajinskej vojny od roku 2014, čo ukazuje pokles HDP v rozsahu 26-31%. Najnovšie tendencie sú sľubnejšie: kraje UA sa zotavujú z hlbokej hospodárskej krízy, zatiaľ čo ostatné oblasti tiež zlepšujú svoju ekonomickú výkonnosť.

Hustota podnikania v programovej oblasti je veľmi nerovnomerná, pričom západná časť často vykazuje 6-7 krát vyššiu hustotu ako najvýchodnejšie, väčšinou ukrajinské oblasti. Priemyselné parky sa používajú na zvýšenie miestnej ekonomickej produkcie väčšinou v HU župách a v menšej miere v SK krajoch tejto oblasti.

Oblasti spravidla zaostávajú za národnými priemerami a nedokážu dosiahnuť plný ekonomický potenciál vzhľadom na svoje okrajové polohy, nízku úroveň cezhraničných hospodárskych vzťahov a nedostatočnú výkonnosť medzinárodnej hospodárskej integrácie (pokiaľ ide o zahraničné investície, obchodné vzťahy, hodnotové reťazce a siete dodávateľov, rozvoj podnikania, atď.).

5.1.4 Sociálne výzvy

Nezamestnanosť a chudoba sú vážnymi problémami vo väčšine programovej oblasti, ktoré sú silne prepojené s nízkou relatívnou ekonomickou výkonnosťou, nízkou úrovňou cezhraničnej/medzinárodnej integrácie, nevýhodnými demografickými tendenciami a štruktúrou osídlenia vidieka analyzovanými v podkapitolách vyššie. Nezamestnanosť vo väčšine oblastí presahuje 8%. V celej programovej oblasti možno chudobu pozorovať v rôznych formách, vrátane nedostatku úspor, dlhov, neistých pracovných miest (ak existujú) a nízkeho množstva výhod. Aj v prípade žúp s lepšou pracovnou situáciou (Suceava, Maramureš a Satu Mare v RO, Borsod-Abaúj-Zemplén v HU) vykazuje chudoba zamestnaných² štruktúralne sociálne problémy, pričom miery zvyčajne presahujú priemer EÚ28. Alarmujúce je, že SK kraje s najlepším pomerom chudoby zamestnaných vykazujú v tomto smere v posledných rokoch negatívnu tendenciu.

²Fenómén, keď zamestnaní ľudia trpia určitou úrovňou chudoby.

S nezamestnanosťou by bolo možné sa vyrovnáť na cezhraničnej úrovni, pričom by sa nerovnosti medzi dopytom na miestnom trhu práce a ponukou cezhraničného zamestnávania a súvisiacich služieb vyrovnávali bez trvalého straty aktívnej pracovnej sily.

Rómske komunity existujú na celom programovom území vo vysokom relatívnom pomere (aj vzhľadom na to, že ich podiel je oficiálnymi prieskumami spravidla podceňovaný) a predstavujú sociálny segment obzvlášť citlivý na chudobu, vylúčenie z trhu práce a finančnú a materiálnu núdzu. Ich najľudnatejšie a okrajové komunity žijú v malých odľahlých dedinách a/alebo pohraničných oblastiach, ktoré čelia štrukturálnym sociálno-ekonomickým výzvam vrátane zlej infraštruktúry, slabej dostupnosti, nedostatku pracovných miest, problémov s bývaním, nízkeho dosiahnutého vzdelania, atď.

Sociálna zraniteľnosť a vystavenie zdravotným problémom sú navzájom prepojené problémy. Ľudia zažívajúci chudobu sú vo všeobecnosti v porovnaní s inými sociálnymi skupinami znevýhodnení, a to aj z hľadiska prevládajúcich chorôb, zdravotného postihnutia, zle vnímaného zdravotného stavu a nízkej úrovne duševného pohodlia. Prístup ku kvalitným zdravotníckym službám je v programovej oblasti vo všeobecnosti horší ako priemer a je obzvlášť problematický v RO a UA regiónoch.

Nedávne faktory vrátane zmeny klímy (predstavujúcej jednu z najväčších hrozieb pre ľudstvo, vážne ovplyvňujúcej zdravie ľudí, prírodné prostredie a bezpečnosť) a pandémie COVID-19 (zdôrazňujúc dôležitosť sociálneho začlenenia zraniteľných skupín) dokazujú osobitný význam zlepšovania prístupu k zdravotnej starostlivosti a službám zamestnanosti, bývaniu a iniciatívam zameraným na boj proti chudobe. Integrácia cezhraničných služieb, ako aj zlepšená priepustnosť hraníc a mobilita ľudí môžu poskytnúť potenciálne riešenia týchto výziev.

5.1.5 Dopad COVID-19 krízy

Pandémia COVID-19, následné lockdowny a ďalšie opatrenia na obmedzenie šírenia mali veľký vplyv nielen na zdravotníctvo, ale aj na mnohé aspekty cezhraničnej spolupráce. Po zdravotnej kríze čoskoro nasledovala kríza pracovných miest, ktorá mala za následok výrazné zvýšenie miery nezamestnanosti. Postihnuté sú predovšetkým zraniteľné sociálne skupiny, pretože sa objavili už existujúce medzery v oblasti sociálnej a zamestnaneckej ochrany: pracovná sila s nižšou kvalifikáciou a ľudia zamestnaní neštandardnými formami zamestnania prišli o prácu častejšie, zatiaľ čo študenti a pracovníci s obmedzenými IKT zručnosťami alebo vybavením boli vylúčení z práce na diaľku alebo z diaľkového vzdelávania. Projekcie chudoby naznačujú, že dlhodobé sociálne dôsledky krízy budú pravdepodobne dosť významné.

Vplyvy na životné prostredie sú krátkodobu skôr pozitívne so zníženou uhlíkovou stopou v dôsledku obmedzených činností v oblasti dopravy a mobility a poklesu výroby. Takéto zmeny však nie sú dlhodobým zlepšením a znečisťujúce činnosti sa určite vrátia na svoju intenzitu pred COVID-om, hneď ako pandémia skončí.

V dôsledku cestovných obmedzení sa cezhraničná mobilita výrazne znížila a cestovný ruch trpí najväčším poklesom v histórii priemyslu po 2. svetovej vojne. V súčasnosti je úplne nepredvídateľné, ako a kedy sa sektor odrazí od takmer nulových objemov dosiahnutých počas národných lockdownov a zákazu medzinárodného cestovania, a taktiež je veľmi neisté, ako obstoja pohraničné miesta mimo hlavných destinácií cestovného ruchu v porovnaní so všeobecnými trendmi. Nedávne štúdie naznačujú, že outdoorové aktivity, ako sú vonkajšie atrakcie, parky/záhrady, atrakcie s voľne žijúcimi zvieratami/prírodným prostredím, budú pravdepodobne viac zodpovedať záujmom turistov po COVID-e a poskytnú vzdialeným pohraničným destináciám potenciálnu výhodu v nasledujúcom období. Viac uprednostňované budú tiež krátkodobé a strednodobé vnútrozemské dovolenky, príležitostne kombinované s krátkymi cezhraničnými návštevami (prehliadky miest, atď.) namiesto medzinárodných ciest.

5.2 Environmentálna charakteristika oblastí, ktoré budú pravdepodobne ovplyvnené cieľmi programu

Táto kapitola je dokončená na základe „Štatistickej a dátovej analýzy“ v oddiele 2.2. Územnej analýzy „PO2 Zelenšie/TO6-P1 Životné prostredie“ a zdôrazňuje environmentálne charakteristiky programových oblastí, ktoré budú s najväčšou pravdepodobnosťou ovplyvnené prioritami a špecifickými cieľmi.

5.2.1 Prírodný stav a regióny

Ochrana a riadenie spoločných prírodných hodnôt v pohraničnom regióne sú dôležité z viacerých hľadísk. Krajiny sú cezhraničnými jednotkami, v oblasti cezhraničnej spolupráce sú Karpaty alebo Panónska panva a menšie krajiny zdieľajú viaceré štáty, ale ich prírodné vlastnosti, hodnoty a súčasné a budúce výzvy sú podobné. Koordinované riadenie, ochrana a rozvoj krajiny si vyžaduje spoločné úsilie v pohraničných oblastiach. Bez spoločného postupu sa v regióne zintenzívnia negatívne vplyvy na životné prostredie (strata biodiverzity, záplavy, znečistenie ovzdušia, zmena klímy, atď.).

Oblasť programovej cezhraničnej spolupráce pokrýva tri zo siedmich biogeografických oblastí uvedených v Európe: kontinentálny, alpský a panónsky. Tieto biogeografické oblasti sú dobrou ilustráciou hlavných prírodných črt programovej oblasti.

Karpaty, patriace do alpského regiónu, sa vyznačujú horskými oblasťami, zatiaľ čo pre panónske a kontinentálne oblasti sú charakteristické nížiny a iba časti, ktoré sú blízko Karpát, sú kopce.

Hlavné klimatické podmienky sú väčšinou určené topografiou. Priemerné ročné zrážky v panónskom a takmer celom kontinentálnom regióne sú nižšie ako 700 mm. V Karpatoch sa zrážky zvyšujú s nadmorskou výškou: v dolných častiach je to okolo 700-800 mm, zatiaľ čo vo vyšších polohách medzi 800 a 1 000 mm. Priemerné teplotné podmienky v regióne sú podobné, s tým hlavným rozdielom, že oblasti vo vnútri Karpát sú teplejšie ako východné oblasti mimo Karpát.

5.2.2 Vodné zdroje, povodia riek

Jednou z najvýznamnejších geografických vlastností celej oblasti cezhraničnej spolupráce ako celku je hydrografia, pretože Karpaty - prechádzajúce oblasťou cezhraničnej spolupráce - tvoria rozvodie medzi Baltským morom (Visla) a Čiernym morom (Dunaj, Dnester).

Význam regionálneho vodného hospodárstva je zdôraznený skutočnosťou, že každá krajina v regióne je súčasťou povodia Tisa/Tisza, takže nedostatok v hospodárstve odpadových vôd a odpadového hospodárstva má za následok cezhraničnú environmentálnu výzvu a koordinovaná ochrana pred povodňami môže byť prioritou v regióne.

5.2.3 Biodiverzita, chránené oblasti

Biodiverzita je termín, ktorý sa používa na opis rozmanitosti života na Zemi. Môže sa použiť konkrétnejšie na označenie všetkých druhov v jednom regióne alebo ekosystéme. Hrá kľúčovú úlohu vo fungovaní ekosystémov a poskytovaní služieb ekosystému (napr. rybolov, biomasa, opeľovanie, kolobeh živín, čistenie vody, rekreácia), ktoré sú nevyhnutné pre ľudský život a prosperitu. Je bežnou skúsenosťou, že čím je biodiverzita v ekosystéme nižšia, tým je systém zraniteľnejší a menej pružnejšie reaguje na zmeny.

V rámci Európy zohráva región kľúčovú úlohu z hľadiska biodiverzity. Karpaty, ich lesy chránené Svetovým dedičstvom, majú zásadný význam pre zachovanie biodiverzity v Európe. Medzi 11 biogeografickými oblasťami v Európe patrí panónsky biogeografický región k najbohatším na biodiverzitu.

Oblasti ochrany prírody sú dôležité pre zachovanie biodiverzity. V programovej oblasti existujú rôzne úrovne oblastí zachovania prírody, ako sú medzinárodné, európske a vnútroštátne. Medzinárodné a národne chránené oblasti sa nachádzajú vo všetkých štyroch krajinách. Smernice o Vtákoch a Biotopoch - a lokality Natura2000, ktoré určujú v členských štátoch EÚ - sa zameriavajú na ochranu biodiverzity a sú kľúčovými právnymi predpismi, na ktorých sa zakladá Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020. Chránené oblasti, ktoré sa často navzájom územne prekrývajú, zohrávajú významnú úlohu pri zachovaní a prežití biodiverzity a ďalších prírodných hodnôt programovej oblasti.

5.2.4 Environmentálne tlaky

Jednou z hlavných environmentálnych otázok programovej oblasti je zmiernenie a eliminácia negatívnych environmentálnych dopadov vyplývajúcich z odlišnej environmentálnej infraštruktúry krajín, ktoré sa zúčastňujú programu. Environmentálne konflikty a problémy majú často cezhraničný vplyv. Nedostatky v hospodárení s vodou a odpadmi, nakladaní s odpadovými vodami a znečistení ovzdušia sú najdôležitejšími environmentálnymi problémami v programovej oblasti.

Cezhraničný aspekt odpadového hospodárstva poskytuje nelegálne ukladanie komunálneho odpadu do záplavovej oblasti Hornej Tisy (na Ukrajine), ktorý je pri záplavách rieky prenášaný riekou cez hranice do Dolnej Tisy (v Maďarsku).

Napriek tomu, že v posledných rokoch bolo zahájených niekoľko programov sanácie, dlhodobým riešením by bol komplexný program prevencie (profesionálne nakladanie s komunálnym odpadom; eliminácia existujúcich nelegálnych skládok; obmedzenie používania plastov - napr. rozvojom siete pitnej vody). Nakladanie s odpadovými vodami je ďalším dôležitým environmentálnym problémom krajín pozdĺž Hornej Tisy, ktorý nie je vyriešený ani v mnohých ukrajinských osadách.

Kvalita vzduchu sa za posledné desaťročia v Európe výrazne zlepšila. Súčasná kvalita ovzdušia však stále ovplyvňuje zdravie ľudí a ekosystém. Znečistenie ovzdušia - najmä periodicky vysoké hladiny tuhých znečisťujúcich látok - je hlavnou výzvou v pohraničnej oblasti, ako aj významným zdravotným rizikom pre všetkých jeho obyvateľov, ktoré priamo vedie k rôznym chorobám, ako aj k predčasnej smrti.

V tejto oblasti existujú aj ďalšie výzvy pre niektoré látky znečisťujúce vzduch - oxidy dusíka (NO_x), prízemný ozón, tuhé znečisťujúce látky (TZL). Napríklad v Európe je znečistenie spôsobené tuhými znečisťujúcimi látkami jedno z najvyšších v oblasti cezhraničnej spolupráce. Nízka kvalita vzduchu úzko súvisí so škodlivými spôsobmi vykurovania, ale aj niektoré zlé poľnohospodárske postupy - napr. spaľovanie organického poľnohospodárskeho odpadu; zle vykonávané metódy orby - môžu v tomto prípade tiež hrať negatívnu úlohu.

5.2.5 Trvalá udržateľnosť, spoločná príprava na zmenu klímy

Otázka environmentálnej udržateľnosti má pre programovú oblasť regionálny význam. V každej krajine je potrebné výrazne sa snažiť o udržateľnosť. Členské štáty EÚ začali splňať rôzne požiadavky EÚ na udržateľnosť a Ukrajina tiež začala svoju európsku integráciu v oblasti udržateľnosti.

Vo vzťahu k emisiám skleníkových plynov krajiny programovej oblasti v posledných rokoch neurobili významné kroky v oblasti spoločného, nezávislého energetického manažmentu a využívania obnoviteľnej energie.

Na základe dostupných výskumov sa očakáva, že priemerná ročná teplota Karpatskej kotliny sa v dôsledku zmeny klímy do roku 2050 zvýši o 1-2 °C a do roku 2100 o 2-3 °C. Zmena klímy bude mať za následok zvýšenie počtu extrémnych poveternostných udalostí, ktoré zvýšia úlohu bežnej prevencie rizika katastrof. Prispôsobenie sa zmene klímy je preto dôležitou spoločnou otázkou v cezhraničnej oblasti.

5.3 Relevantné environmentálne konflikty a problémy

Na základe analýzy situácie táto kapitola popisuje relevantné environmentálne konflikty a problémy oblasti HUSKROUA CBC, konkrétne tie, ktoré sa týkajú akýchkoľvek oblastí osobitného environmentálneho významu, ako sú oblasti určené podľa Smerníc 79/409/EHS a 92/43/EHS.

Environmentálne konflikty a problémy, ktoré obzvlášť ohrozujú chránené oblasti, prispievajú k úbytku určitých druhov a biotopov a majú za následok degradáciu ekosystému a oslabenie odolnosti ekosystémov. Hlavné environmentálne konflikty a problémy sú:

- Zmena biotopov - vrátane straty, fragmentácie a degradácie - prirodzených a poloprirodzených biotopov v dôsledku zmeny využívania krajiny je hlavným tlakom. Fragmentácia vidieckej krajiny v dôsledku rozrastania miest a rozvoja lineárnej infraštruktúry, homogenizácia a strata biotopov kvôli rozvoju poľnohospodárstva a opustenia pôdy a intenzívne obhospodarované lesy sú hlavnými príčinami zhoršovania prirodzených biotopov.
- Nadmerné využívanie prírodných zdrojov, najmä prostredníctvom lesného hospodárstva v oblasti cezhraničnej spolupráce, zostáva veľkým problémom. Nekontrolovaný cestovný ruch je tiež problémom v niektorých prírodných rezerváciách.
- Zrýchlené šírenie invázných nepôvodných druhov je nielen dôležitou hybnou silou straty biodiverzity, ale spôsobuje tiež značné hospodárske škody.
- Niektoré tlaky na znečistenie sa znížili, napríklad obohatenie vôd v európskych vodách. Úroveň dusíka však vo väčšine Európy stále výrazne prekračuje limity eutrofizácie ekosystémov a predpokladá sa, že riziko eutrofizácie zostane v nadchádzajúcom desaťročí nezmenené. Znečistenie ovzdušia má významný vplyv nielen na ľudské zdravie, ale aj na zdravie ekosystémov. Najškodlivejšími látkami znečisťujúcimi ovzdušie z hľadiska poškodenia ekosystémov sú ozón, amoniak a oxidy dusíka.
- Rastúci dopad zmeny klímy (pozri vyššie) už ovplyvňuje distribúciu a interakcie druhov a predpokladá sa, že v nasledujúcich desaťročiach sa stane ešte významnejšou hrozbou. Zmena klímy zhoršuje mnohé ďalšie environmentálne hrozby.

5.4 Ciele ochrany životného prostredia relevantné z hľadiska Programu

Na medzinárodnej úrovni, úrovni Spoločenstva alebo partnerskej krajiny existuje niekoľko stratégií, a súvisiacich cieľov, ktoré sú relevantné z hľadiska životného prostredia a regiónu, a ktoré sa zohľadnili pri príprave programu. V tejto kapitole sú stručne popísané tieto stratégie, najmä tie na úrovni komunity.

Európska zelená dohoda zverejnená v roku 2019 schválila cieľ dosiahnuť do roku 2050 klimaticky neutrálnu EÚ, ekonomiku s nulovými čistými emisiami skleníkových plynov. Implementácia európskej zelenej dohody si vyžaduje obnovu a aktualizáciu najdôležitejších politík a opatrení. Všetky opatrenia a politiky EÚ musia prispievať k cieľom Európskej zelenej dohody.

V kontexte Európskej zelenej dohody bolo vyvinutých a obnovených niekoľko stratégií. Európska zelená dohoda v 8 podkapitolách - a v súvisiacich stratégiách - prejednáva výzvy a načrtnuté riešenia v každej oblasti, ktorými sú:

- Zvýšenie ambícií EÚ v oblasti klímy do roku 2030 a 2050 (2.1.1.) - *Európsky klimatický zákon a Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy*
- Dodávanie čistej, cenovo dostupnej a bezpečnej energie (2.1.2.) - *Stratégia EÚ pre integráciu energetického systému*
- Mobilizácia priemyslu pre čisté a obehové hospodárstvo (2.1.3.) - *Akčný plán obehového hospodárstva*
- Výstavba a obnova spôsobom šetriacim energiu a zdroje (2.1.4.) - *Vlna obnovy*
- Urýchlenie prechodu na udržateľnú a inteligentnú mobilitu (2.1.5.) - *Stratégia inteligentnej a udržateľnej mobility*
- „Z farmy na vidličku“: navrhnutie spravodlivého, zdravého a ekologického potravinového systému (2.1.6.) - *Stratégia z farmy na vidličku*
- Ochrana a obnova ekosystémov a biodiverzity (2.1.7.) - *Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030*
- Ambícia nulového znečistenia pre prostredie bez toxických látok (2.1.8.) - *Akčný plán nulového znečistenia*

V tejto kapitole v súvislosti s účelom dokumentu detailnejšie popisujeme „Vytvorenie Európy odolnej voči klíme - nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy“ a „Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 - vrátenie prírody do našich životov“.

Riešenie zmeny klímy je naliehavou výzvou. Atmosféra sa otepľuje a už teraz to ovplyvňuje náš každodenný život. Zmena klímy má okrem nášho zdravia a potravinových systémov stále vážnejší vplyv na ekosystémy a biodiverzitu našej planéty.

IPCC (Medzivládny panel pre zmenu klímy) odhaduje, že na riešenie výziev, ktoré so sebou prináša zmena klímy, a zvýšenie limitných teplôt na 1,5 ° C, musia sa dosiahnuť globálne čisté nulové emisie CO₂ do roku 2050 a neutralita všetkých ostatných skleníkových plynov do konca storočia.

V nadväznosti na vyššie uvedený cieľ návrh Európskeho klimatického zákona poskytuje základ pre zvýšenie ambícií a súdržnosti politík v oblasti adaptácie a nová Adaptačná stratégia prispeje k vízií Únie do roku 2050, Únie odolnej voči zmene klímy tým, že bude adaptácia inteligentnejšia, systematickejšia a rýchlejšia a medzinárodná.

V rámci priority 1 „Odolný a zelený pohraničný región“ Program HUSKROUA Interreg A NEXT v spojení s PO2 iv) „podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému“ uvádza niekoľko činností, ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov stratégie. Najdôležitejšie z nich sú tieto:

- 2.1. Inteligentnejšia adaptácia: zlepšovanie znalostí a zvládanie neistoty
- 2.2. Systematickejšia adaptácia: Podporovať rozvoj politiky na všetkých úrovniach a sektoroch

Zdieľanie vedomostí a údajov, stratégie adaptácie na zmenu klímy musia byť účinné na všetkých úrovniach. V rámci Programu HUSKROUA Interreg A NEXT (PO2 iv); ISO1 b)), vytváranie spoločných stratégií súvisiacich s adaptáciou na klímu a predchádzaním katastrofám a zdieľanie vedomostí a údajov medzi príslušnými zainteresovanými stranami môže byť dôležitou oblasťou spolupráce.

Biodiverzita je jednou z kľúčových tém moderných európskych environmentálnych stratégií. Táto komplexná téma je ovplyvnená mnohými zelenými problémami, ako sa to zobrazuje aj v Stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. V Stratégii bolo sformulovaných niekoľko opatrení na zvrátenie straty biodiverzity.

Väčšina aktivít v Stratégii EÚ v oblasti biodiverzity je zásadná aj pre celú oblasť HUSKROUA CBC. Nielen riadenie rôznych environmentálnych otázok, ale aj údržba a zachovanie hlavných ekologických koridorov a prvkov sú spoločnou úlohou celého cezhraničného územia. Väčšina environmentálnych problémov je úzko prepojená a vyžaduje integrované riešenia. Klimatické zmeny urýchľujú ničenie prírody prostredníctvom sucha, záplav a požiarov, pričom strata a neudržateľné využívanie prírody je kľúčovou hybnou silou zmeny klímy.

V rámci priority 1 „Odolný a zelený hraničný región“ Program HUSKROUA Interreg A NEXT v spojení s PO2 vii) „posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia“ stanovuje niekoľko činností, ktoré prispejú k dosiahnutiu cieľov stratégie. Najdôležitejšie z nich sú tieto:

- 2.1. Koherentná sieť chránených území
- 2.2. Plán obnovy prírody EÚ: obnova ekosystémov naprieč pevninou a morom - 2.2.2. Vrátenie prírody späť do poľnohospodárskej pôdy; 2.2.4. Zvýšenie počtu lesov a zlepšenie ich zdravia a odolnosti; 2.2.7. Obnova sladkovodných ekosystémov; 2.2.8. Zazeleňovanie mestských a prímestských oblastí; 2.2.9. Znižovanie znečistenia; 2.2.10. Riešenie invázných nepôvodných druhov

6 Potenciálne vplyvy implementácie programu na životné prostredie

V hlavnej kapitole environmentálneho hodnotenia sú hodnotené potenciálne environmentálne vplyvy na prvky životného prostredia - ako je pôda; vzduch; voda a podzemné vody; biodiverzita, flóra a fauna; územia Natura 2000 a ekvivalentné chránené oblasti v prípade Ukrajiny; podnebie; zastavané prostredie, okolie osídlenia a kultúrne dedičstvo; ľudské zdravie a životný štýl; environmentálne povedomie; vznikajúce environmentálne konflikty a potenciálne problémy, eskalácia existujúcich problémov; vzájomný vzťah a kumulatívny účinok hrozieb na uvedené systémy. Zohľadňujú sa všetky plánované intervencie programu a vyzdvihuje sa hodnotenie potenciálnych - negatívnych, neutrálnych, opačných, pozitívnych - vplyvov na životné prostredie.

6.1 Potenciálne vplyvy programu na pôdu

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Typ opatrení v PO2 iv) zameriavajúci sa na prevenciu, monitorovanie, činnosti zvyšujúce informovanosť verejnosti a budovanie spoločných stratégií pre prírodné a ľudské katastrofy v tomto regióne bude mať nepriame pozitívne účinky na zdravie pôdy. Rastúci počet záplav, sucha a zosuvov pôdy v regióne vážne zvyšuje nebezpečenstvo straty pôdy, nežiaduceho ukladania sedimentov, zmeny vlastností vrchnej vrstvy pôdy, straty organických látok a vegetácie (chránenej flóry), ktoré negatívne ovplyvňujú kultivované aj nekultivované pôdy naprieč hranicami.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Typy opatrení uvedených v PO2 vii) budú mať najpozitívnejšie a najhmatateľnejšie účinky najmä preto, že tieto akcie prispievajú k posilneniu komplexných opatrení na ochranu pôdy a trvalo udržateľných postupov hospodárenia s pôdou v regióne. Tieto akcie na oplátku prispievajú k zvýšenej adaptačnej schopnosti týchto štyroch krajín zmierňovať dôsledky zmeny klímy na pôdu. Stojí za to zdôrazniť, že každá činnosť, ktorá podporuje spoločné vzdelávacie a osvetové činnosti/programy zamerané na systémovú ochranu, znižovanie znečisťovania a údržbu ekosystémových služieb (vrátane pôdy), je veľmi vítaná. Tieto intervencie prospešne prispievajú k zmene postoja a znalostí obyvateľov regiónu (najmä mládeže) ohľadom ochrany a starostlivosti o pôdu. Z toho dôvodu je možné znečisteniu a degradácii pôdy spôsobenej človekom z dlhodobého hľadiska do značnej miery predchádzať alebo ich cezhranične znižovať.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Typy opatrení uvedených v PO4 v) pre zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a posilnenie odolnosti zdravotníckych systémov nebudú pre pôdu relevantné. Pri obnove budov zdravotníckych zariadení je však potrebné vziať do úvahy niektoré fakty, ako to je podrobne popísané v nižšie uvedenej časti PO4 vi).

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

V prípade PO4, ktorý môže mať pozitívne účinky na pôdu, je dôležité zdôrazniť, že navrhované akcie rozvoja infraštruktúry je potrebné implementovať s osobitnou starostlivosťou o prírodné bohatstvo, akým je pôda. Hlavne v) zahŕňa akcie, ktoré by podporili rozsiahlu expanziu infraštruktúry a zlepšenie dostupnosti kultúrnych a prírodných lokalít. Tieto akcie zvyčajne zahŕňajú výstavbu nových ciest, budov, verejných služieb, rozsiahlych dlažieb, ktoré môžu byť škodlivé pre zdravie pôdy, biodiverzitu a funkcie. Stavebné činnosti vo veľkej miere prispievajú k utiesneniu pôdy, jej degradácii a znečisteniu ťažkými kovmi. Zvýšená turistická aktivita a prítomnosť veľkých skupín na prírodných lokalitách môžu navyše spôsobiť stratu porastu, organickej hmoty a endemickej vegetácie. Výsledkom je tiež zmena druhového

zloženia nad a pod zemou a pošliapanie znižuje priepustnosť vzduchu a vody v pôdach. V dôsledku toho dochádza k pomalému zhoršovaniu kvality pôdy, čo ohrozuje hodnotu prírodných lokalít a dedičstva naprieč hranicami - v zásade vyvíja tlak (potenciálne ničí) na veľmi prirodzený zdroj a bohatstvo, od ktorého závisí turistická činnosť. Okrem toho zvýšené cezhraničné kultúrne podujatia a festivaly zahŕňajúce veľké skupiny ľudí zvýšia šancu na rozsiahle znečistenie pôdy rôznymi druhmi odpadu (od menšieho odpadu po nelegálne odkladanie odpadu).

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä s ohľadom na riešenie právnych a iných prekážok v pohraničnom regióne nie je z hľadiska pôdy skutočne relevantné.

6.2 Potenciálne vplyvy programu na vzduch

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Typ opatrení v PO2 iv) bude mať priaznivé účinky z hľadiska znižovania výskytu prírodných nebezpečenstiev, ktoré negatívne ovplyvňujú miestnu a regionálnu kvalitu ovzdušia (ako napr. lesné požiare), ak bude implementovaná plánovaná prevencia, výmena znalostí a rozvoj spoločných stratégií pre cezhraničný manažment katastrof. Prevencia a zvýšená pripravenosť na lesné požiare je obzvlášť vhodným návrhom, ktorý vyžaduje spoločný postup. Tieto požiare môžu spôsobiť ťažkú a rýchlu degradáciu kvality ovzdušia, pretože sa stávajú zdrojom znečisťujúcich látok, ako je oxid uhoľnatý alebo oxid dusičitý. Okrem toho po znížení kvality ovzdušia nasledujú problémy s viditeľnosťou, nebezpečenstvo pre ľudské zdravie a ekotoxický účinok na flóru a faunu. Príčinou lesných požiarov môžu byť aj dlhodobé horúčavy, ktoré sa stávajú veľmi častými v regióne. Z toho dôvodu sú spoločné akcie v oblasti komplexnej prevencie, monitorovania a riadenia prírodných a človekom spôsobených katastrof medzi krajinami veľmi dôležité. Spoločné intervencie, ktoré sa osobitne zameriavajú na obnovu lesov alebo predchádzanie nezákonnej ťažby, sú tiež veľmi dôležité z hľadiska kvality miestneho ovzdušia. Stromy pozitívne ovplyvňujú kvalitu ovzdušia odstraňovaním znečisťujúcich látok (čistenie vzduchu) a predchádzaním extrémnemu otepľovaniu miestnej mikroklímy (čo je obzvlášť dôležité pre mestské oblasti).

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Typy opatrení uvedených v PO2 vii) budú mať tiež priamy priaznivý vplyv, pretože väčšinou sa zameriavajú na zníženie zdrojov znečisťujúcich látok, predovšetkým znečisťujúcich látok pochádzajúcich z dopravy, zo vzduchu, čím sa pozitívne ovplyvní regionálne podnebie. Okrem toho činnosti zamerané na revitalizáciu a obnovu prírodných ekosystémov, výstavba zelenej infraštruktúry a biotopov zahŕňajúcich obnovu lesov a vegetačného porastu budú mať podobné dopady, ako sa uvádza v bode

iv), pretože pomáhajú čistiť vzduch, čo má za následok ochladenie regionálnej a miestnej klímy a pôsobia aj ako zachytávače uhlíka.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Typy opatrení uvedených v PO4 v) by mohli mať potenciálne pozitívne účinky, hlavne akcie, ktoré propagujú skrining a prevenciu chorôb prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania povedomia obyvateľstva. Katastrofy prírodné (lesné požiare) ako aj spôsobené ľudskou činnosťou (priemyselné znečistenie) a ďalšie antropogénne činnosti (emisie z dopravy) majú za následok zlé kvalitu ovzdušia, ako je dlhodobý nárast častíc, ktorý ohrozuje zdravie ľudí a spôsobuje predovšetkým nárast respiračných problémov. Akýkoľvek spoločný program, ktorý spojí regionálne zainteresované strany (zdravotnícki pracovníci, občania, environmentálne agentúry) s cieľom propagovať akcie na prevenciu a riadenie chorôb pochádzajúcich zo znečistenia ovzdušia, bude veľmi užitočný.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

V prípade typov opatrení PO4 vi), zvýšená turistická aktivita, festivaly a kultúrne podujatia nevyhnutne prinesú zvýšenú dopravu, prítomnosť vozidiel na miestach kultúrneho a prírodného dedičstva. To vedie k smogu, zlej kvalite ovzdušia vrátane zvýšeného obsahu tuhých častíc, oxidu dusičitého, prchavých organických zlúčenín a látok toxických pre vzduch (benzén, naftové tuhé častice). Väčší turizmus v regióne môže preto viesť k väčším zdravotným rizikám pre ľudí na kultúrnych miestach a ekotoxícite pre flóru a faunu na prírodných lokalitách. Okrem toho sprievodná hluková záťaž spôsobuje ľuďom trápenia a stres a rozrušuje divú zver, najmä na citlivých miestach.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch nie je z hľadiska kvality ovzdušia relevantné.

6.3 Potenciálne vplyvy programu na vodu a podzemné vody

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Očakáva sa, že typy opatrení v PO2 iv) budú mať pozitívne priame účinky na cezhraničné vodné toky. Spoločné opatrenia, ktorých cieľom je znížiť riziko katastrof spôsobených ľuďmi a prírodných katastrof prostredníctvom prevencie, vzdelávania a spoločných stratégií riadenia, sa vo vzťahu k cezhraničným vodným tokom veľmi očakávajú. Opatrenia by sa mali zameriavať predovšetkým na povodne a suchá, pretože región je veľmi náchylný a bude náchylný (kvôli extrémnym poveternostným udalostiam) na

povodňové udalosti. Povodňová voda môže prenášať množstvo znečisťujúcich látok na dlhé vzdialenosti a môže sa hromadiť v celej krajine. Výsledkom je významná hrozba pre všetky živé organizmy, s ktorými sa dostane do kontaktu, nehovoriac o možnej kontaminácii vodných systémov, ako je pitná voda. Sucho je ďalšou poveternostnou udalosťou, ktorá je v regióne stále častejšia. Sucho spôsobuje zníženie prietoku a objemu vody, čo vedie k zvýšenej slanosti v dôsledku zníženého riedenia. Zmena pH zásadne mení vodné ekosystémy. Pokles vody vedie k nedostatku vôd pre miestnu poľnohospodársku výrobu a ohrozuje ľudskú spotrebu (kvalitu a objem dostupnej pitnej vody).

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Typy opatrení uvedených v PO2 vii), ktorých cieľom je ochrana a udržateľné riadenie vodných tokov cez hranice, budú mať podobne priamy priaznivý vplyv, najmä prostredníctvom spoločného rozvoja monitorovacích a výstražných systémov, ktoré pomáhajú zisťovať zdroje a výskyt znečistenia vôd.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Rovnaké vplyvy a závery ako v prípade vzduchu je možné spomenúť aj tu. Akýkoľvek spoločný program, ktorý spojí regionálne zainteresované strany (zdravotnícki pracovníci, občania, environmentálne agentúry) s cieľom propagovať činnosti na prevenciu a riadenie chorôb pochádzajúcich zo znečistenia vody, bude veľmi užitočný.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

V prípade typov opatrení PO4 vi) by tie mohli byť nepriamo prospešné, ale môžu mať určité akútne negatívne účinky, ak nie sú správne riadené. V záujme prevencie negatívnych vplyvov by bolo veľmi dôležité harmonizovať hlavné prvky, priority tohto navrhovaného programu a nájsť prepojenia medzi opatreniami navrhovanými na rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu a ochranu prírody a zmiernenie zmeny klímy - najmä pokiaľ ide o vodné útvary (ale všeobecne aj pre ostatné environmentálne prvky). Napriek tomu, že voda je najdôležitejším zdrojom, turistický ruch ju často nadmerne využíva na poskytovanie zdrojov na ubytovanie, potraviny, osobné použitie, atď. Ak sa to robí v blízkosti miest prírodného dedičstva, môže to mať za následok významné poškodenie dodávok vody, spôsobiť nedostatok vody a zníženie kvality. Akákoľvek obnova existujúcich a výstavba nových budov a infraštruktúry na účely cestovného ruchu často vedie k znečisteniu odpadovými vodami (najmä v hraničných údoliach riek). V dôsledku toho odpadové vody znečisťujú rieky, jazerá, podzemné vody a ďalšie vodné útvary v blízkosti kultúrnych a prírodných pamiatok (chránené územia), poškodzujú flóru a faunu a zdravie miestnych obyvateľov. Akákoľvek stavebná činnosť, festival alebo veľké zhromaždenia v prírode nevyhnutne predstavujú znečistenie vodných nádrží odpadkami, vypúšťaním a skladovaním stavebného odpadu a ilegálnym ukladaním. Nielenže sú škodlivé pre akýkoľvek živý organizmus, ale môžu byť obrovskými škodcami prírodného prostredia, riek, jazier a pod., čo môže ohroziť rozvoj cestovného ruchu. Tieto riziká je potrebné riešiť v rámci výziev na podávanie projektových návrhov skôr, ako sa začne realizovať akýkoľvek plán pre turistický alebo stavebný rozvoj v blízkosti lokalít prírodného dedičstva a vodných tokov.

Riešenia na zmiernenie a predchádzanie znečisteniu odpadom sa už riešili v sekcii pôdy.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch nie je z hľadiska vodných útvarov skutočne relevantné.

6.4 Potenciálne vplyvy programu na biodiverzitu, flóru a faunu

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Typ opatrení v PO2 iv), rovnako ako v prípade pôdy, vzduchu a vody, bude mať predovšetkým nepriame pozitívne účinky na biodiverzitu. Spoločné opatrenia a intervencie zamerané na lepšiu pripravenosť a vytváranie spoločných stratégií a akčných plánov pre regionálny manažment prírodných katastrof a znečistenie spôsobené ľuďmi budú dôležité pre zastavenie alebo zníženie rizika ničenia biotopov, hromadnej úmrtnosti druhov a šírenia chorôb a invazívnych druhov.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Typy opatrení uvedených v PO2 vii) výrazne prispievajú k ochrane biodiverzity, najmä prostredníctvom akcií plánovaných na revitalizáciu, obnovu prirodzeného prostredia alebo kontrolu invazívnych druhov.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Typy opatrení uvedených v PO4iv) na zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov nebudú skutočne relevantné pre biodiverzitu.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

PO4 vi) typy akcií by mohli mať nepriame pozitívne účinky; je potrebné zdôrazniť, že zahŕňajú aj priame škodlivé dopady, ak sa im nezabráni alebo sa neradia správne.

Zvýšená turistická a stavebná činnosť v kultúrnych a chránených prírodných lokalitách môže interferovať so základnými ekologickými funkciami, spôsobiť stratu biotopov, nerovnováhu druhov, nadmerné využívanie prírodných zdrojov, a tým znížiť produktivitu ekosystémov, od ktorých závisí regionálna a miestna zásoba potravín a zdravie. Okrem toho oslabuje schopnosť a adaptačnú kapacitu ekosystémov reagovať na prírodné katastrofy, extrémne poveternostné udalosti a účinky zmeny klímy. Ďalšou hrozbou

môže byť zavlečenie exotických, invazívnych druhov a chorôb, ktoré turisti prinášajú a ktoré nie sú pôvodom z miestneho prostredia.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch nie je relevantné z hľadiska biodiverzity.

6.5 Potenciálne vplyvy programu na územia Natura 2000 a iné chránené územia

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Typ opatrení v PO2 iv) bude mať pravdepodobne pozitívny vplyv na územia Natura 2000, pretože ich cieľom je prispieť k ochrane prírodného bohatstva prostredníctvom prípravy na výskyt prírodných a ľuďmi spôsobených katastrof. Tieto katastrofy majú spravidla za následok stratu biotopov a masovú úmrtnosť chránených rastlín a živočíchov, preto sú akékoľvek spoločné opatrenia zamerané na prevenciu veľmi vítané.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Typy opatrení uvedených v PO2 vii) budú tiež mať priamy priaznivý vplyv, najmä ak sa náležite implementujú činnosti obnovy biotopov, ochrany a zachovania druhov. Podobne ako v iv) by bolo ideálne pridať konkrétne akcie alebo príklady týkajúce sa Natura 2000 a cezhraničných chránených oblastí.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Typy opatrení uvedených v PO4iv) na zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov nebudú skutočne relevantné z hľadiska území Natura 2000.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

PO4 vi) typy opatrení by mohli mať nepriame pozitívne účinky; je potrebné zdôrazniť, že zahŕňajú aj priame škodlivé vplyvy, ak sa im nezabráni alebo sa nie sú správne riadené. Zväčšená turistická činnosť

a plánovaný stavebný rozvoj prinášajú riziko ohrozenia prírodného bohatstva a chránených oblastí prostredníctvom ničenia a narušovania prirodzených biotopov (negatívne účinky sú rovnaké ako tie, ktoré sú už uvedené v časti biodiverzity). V prípade obnovy alebo nových infraštruktúrnych projektov na turistické účely v blízkosti alebo na územiach Natura 2000 je vždy potrebné vziať do úvahy koncepciu „žiadneho zhoršenia“ pre manažment lokality Natura 2000.

Chránené územia - rovnako ako územia Natura 2000 - však môžu zvýšiť atraktivitu príslušných regiónov v týchto štyroch krajinách ako nedotknuté hory, krajina patrí k najdôležitejším motívom, keď si turisti vyberajú destinácie. Preto môžu byť tieto cezhraničné chránené lokality mimoriadne dôležité pre označovanie miestnych a regionálnych turistických atrakcií alebo produktov. To znamená, že ochrana a správne riadenie území Natura 2000 môže prispieť k zlepšeniu miestneho ekonomického rozvoja cestovného ruchu.

Pred akýmkoľvek stavebnými a infraštruktúrnymi činnosťami v týchto lokalitách je potrebné vykonať vypracovanie príslušných hodnotení. Významné zmeny v chránenom biotope a nové stavby je potrebné považovať za významné zmeny/poškodenia, ak sú biotopy alebo druhy priamo ovplyvnené (napr. zredukovanie hrobov a narušenie lokalít, zmena jedného alebo viacerých faktorov prispievajúcich ku kvalite lokality). Prípad je veľmi podobný, keď sa na územiach Natura 2000 plánujú organizovať kultúrne, športové akcie a festivaly. Často môžu byť potrebné špeciálne povolenia na akcie a je potrebné zvážiť primerané zákonné požiadavky týkajúce sa „koncepcie bez zhoršenia“, pretože tieto udalosti môžu prispieť k zmenám terénu, prostredia, vzhľadu dočasných budov a hudby, ktoré spôsobujú rušenie voľne žijúcich živočíchov.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch nie je z hľadiska Natura 2000 relevantné.

6.6 Potenciálny vplyv programu na klímu

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Typ opatrení v PO2 iv) bude mať väčšinou pozitívny vplyv na klímu. Zvlášť prospešné sú spoločné intervencie, ktoré podporujú prevenciu a zmierňovanie prírodných katastrof alebo katastrof spôsobených ľuďmi prostredníctvom zalesňovania, obmedzovania nezákonnej ťažby dreva a zabránenia znečisťovania prírodného bohatstva.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Typy opatrení uvedených v PO2 vii) budú mať tiež priaznivé účinky podľa rovnakej logiky ako v PO2 iv). Suchozemské a vodné ekosystémy absorbujú významnú časť emisií spôsobených ľuďmi, pretože pôsobia ako zachytávače uhlíka. Spoločné akcie na ochranu biodiverzity, obnovu biotopov, posilnenie

vegetačného porastu preto prispievajú k zdravým a dobre fungujúcim ekosystémovým službám v regióne, ktoré sa budú môcť lepšie prispôbiť zmene klímy a zmiernovať jej dôsledky znížením zraniteľnosti, zvýšením odolnosti a kontrolou miestnej a regionálnej klímy. Tieto akcie sú navyše nákladovo efektívnejším spôsobom boja proti zmene klímy naprieč hraniciami ako akékoľvek iné technologické zásahy.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Typy opatrení uvedených v PO4iv) nebudú mať priamy vplyv na klímu. Pri obnove budov a infraštruktúry zdravotníckych zariadení je však potrebné vziať do úvahy rovnaké fakty, aké sú podrobne uvedené ohľadom stavieb v nižšie uvedenej časti PO4 vi).

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

PO4 vi) typy opatrení by sa mali vykonávať s osobitnou starostlivosťou o klímu, pretože tieto akcie majú možnosť iniciovať skôr negatívne účinky. Zvýšená turistická aktivita spojená s vývojom výstavby v regióne by mohla mať za následok veľké emisie skleníkových plynov a látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu spôsobené dopravou, letectvom alebo spotrebou tovaru a služieb. Nedostatkom týchto opatrení je, že sa nezaoberajú činnosťami špecifickými na zmiernenie účinkov trvalo udržateľného cestovného ruchu vo vzťahu ku klíme. Bolo by ideálne, keby navrhovaný program a opatrenia zohľadňovali, že regionálne turistické a kultúrne činnosti nielen prispievajú k zmene klímy, ale sú ňou aj ohrozované. Povodne, lesné požiare, zosuvy pôdy, menej snehových zrážok a výskyt chorôb majú vážny vplyv na domáce a regionálne odvetvia cestovného ruchu. Na základe toho sa odporúča konkrétne sa touto otázkou zaoberať v opatreniach PO4.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch nie je z hľadiska klímy relevantné.

6.7 Potenciálne vplyvy programu na zastavané prostredie, okolie sídiel a kultúrne dedičstvo

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Typ opatrení v PO2 iv) bude mať väčšinou pozitívny vplyv na zastavané prostredie a kultúrne dedičstvo, pretože sa pokúšajú predchádzať a zmiernovať prírodné katastrofy a katastrofy spôsobené človekom a znižovať dopad zmeny klímy. Pretože katastrofy majú závažný negatívny vplyv na zastavané prostredie

prostredníctvom ničenia, nežiaducich zmien a poškodzovania budov - najmä na kultúrne dedičstvo (napr. záplavy, požiare, zosuvy pôdy, atď.), nehovoriac o strate priestoru na bývanie a ekonomických ťažkostiach, ktoré nasledujú -, plánované opatrenia sú žiadané. Zmena klímy tiež vyvíja značný tlak na budovy a súvisiacu infraštruktúru prostredníctvom zvýšenej pravdepodobnosti poklesu pôdy - hlavne na ílových pôdach-, pohybu zeme v zime, ktorý ovplyvňuje zemné potrubia a káble, čo prispieva k fyzickej a ekonomickej degradácii zastavaného prostredia. Preto budú spoločné akcie, ktorých cieľom je predchádzať a zmierňovať vplyvy zmeny klímy a katastrof na budovy a okolie sídiel, veľmi prospešné. Výsledkom bude zníženie rizika záplav, horúčav a iných extrémnych poveternostných udalostí, čo bude mať pozitívny vplyv na trvanlivosť a obývatelnosť občianskych a kultúrnych budov, sídiel.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Typy opatrení uvedených v PO2 vii) budú mať tiež priaznivý vplyv, pretože každá spoločná akcia, ktorá má za cieľ zachovať prírodu a biodiverzitu mimo alebo vo vnútri sídiel, prispeje k obývatelnosti a adaptačnej schopnosti zastavaného prostredia voči klimatickým udalostiam, a teda k odolnosti a blahu obyvateľov. Rozvoj zelenej infraštruktúry a zachovanie prírodných prvkov v blízkosti budov okrem toho zvyšuje ekonomickú a estetickú hodnotu zastavaného prostredia a kultúrneho dedičstva.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Typy opatrení uvedených v PO4iv) budú tiež mať pozitívny vplyv na zastavané prostredie, pretože spoločné akcie na rozvoj infraštruktúry, modernizáciu a obnovu budov zdravotníckych zariadení prispievajú k lepšiemu ekonomickému a sociálnemu hodnoteniu a využívaniu daného zastavaného prostredia alebo sídla obyvateľmi a ďalšími zainteresovanými stranami.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

PO4 vi) typy opatrení, ktoré sa zameriavajú na renováciu a obnovu miest kultúrneho dedičstva, budú mať určitý pozitívny vplyv na zastavané prostredie, pretože zvyšujú hospodársku a sociálnu hodnotu kultúrnych zariadení, budov, a teda aj okolitých budov a infraštruktúrnych prvkov. Je však dôležité poznamenať, že výstavba nových budov, zariadení a verejných služieb na turistické účely má tendenciu meniť využitie územia zastavanej oblasti, má za následok preťažovanie okolitej infraštruktúry, narúša harmóniu a estetickú hodnotu zastavaného prostredia alebo destinácie kultúrneho dedičstva. Cestovný ruch môže priniesť zmeny v lokálnej technológii a tradičné stavby jednoducho môžu zaniknúť, čím sa poskytne priestor moderným budovám. Okrem toho existuje riziko nelegálnych turistických stavieb, znečistenia, príliš intenzívnej a nežiaducej urbanizácie v sídlach kultúrneho dedičstva a hrozby zhoršovania kvality v dôsledku nadmerného využívania.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch nie je z hľadiska zastavaného prostredia relevantné.

6.8 Potenciálne vplyvy programu na ľudské zdravie a životný štýl

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Zmena klímy je jednou z najväčších hrozieb pre ľudstvo, ktoré vážne ovplyvňujú ľudské zdravie, prírodné prostredie a bezpečnosť. PO2 iv) – s príjmom 25% celkových finančných prostriedkov programu - významne prispeje k adaptácii a prevencii rizík, ktoré však budú mať vplyv na ľudské zdravie iba nepriamo a v dlhodobom horizonte. Krátkodobé vplyvy na životný štýl človeka budú realizované prostredníctvom typu opatrenia 1.2 (činnosti spoločného vzdelávania, zvyšovania povedomia a zdieľania znalostí), ktorý zavedie adaptačné postupy pre širokú verejnosť.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Znečistenie ovzdušia v mestách je ďalším veľkým zdravotným rizikom, ktoré bude určite riešené intervenciami PO2 vii), či už vo forme priamych investícií alebo prostredníctvom nepriamych opatrení na rozvoj kapacít a politiky. Prevažná väčšina obyvateľstva programovej oblasti zároveň žije v malých vidieckych osadách, menej náchylných na nepriaznivé účinky znečistenia ovzdušia v mestách.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Zo všetkých vybraných SO je PO4 v) ten, ktorý má najpriamejšie pozitívne vplyvy na ľudské zdravie a ľudský životný štýl prostredníctvom komplexnej zbierky intervencií. Vylepšenia priestorov zdravotníckych zariadení, ako aj programy zdravotného skríningu prinesú okamžitý prínos pre zdravotný stav pohraničných komunít. Za nepriame a dlhodobé efekty sú zodpovedné ďalšie prvky, vrátane všeobecného zlepšenia aplikácií IKT, zvyšovania povedomia o zdravom životnom štýle a preventívnych skrínigových programov, ako aj rozvoja spoločnej epidemiologickej a záchranej služby.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

Cestovný ruch má mimoriadne dôležitý potenciál pri zlepšovaní ekonomického a sociálneho postavenia cezhraničnej oblasti. Prostredníctvom priamych výhod zo zvýšeného miestneho príjmu a počtu pracovísk môže prispieť k boju proti chudobe a umožniť najzraniteľnejším sociálnym skupinám zvýšiť svoje výdavky na zdravie. Cezhraničný a medzinárodný cestovný ruch má tiež mierne negatívny potenciál pre zdravie miestnych komunít vystavením sa chorobám prenosným z človeka na človeka. Typ opatrenia 4.2

zahŕňa rozvoj predpisov a postupov v oblasti zdravotnej starostlivosti zameraných na toto konkrétne riziko.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

Inštitucionálna spolupráca podľa ISO1 b) je plánovaná v rôznych tematických oblastiach, ktoré nezahŕňajú služby zdravotnej alebo sociálnej starostlivosti. Vybrané témy majú iba úzky a/alebo veľmi nepriamy vplyv na ľudské zdravie.

6.9 Potenciálne vplyvy programu na environmentálne povedomie

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Environmentálne povedomie sa priamo zlepši spoločnými aktivitami v oblasti vzdelávania, zvyšovania povedomia a zdieľania vedomostí naplánovanými v rámci opatrenia typu 1.2. Projekty spolupráce malého rozsahu sú plánované integrovaným spôsobom, vrátane prvkov zvyšovania povedomia. Ako veľmi konštruktívny prvok, program obsahuje špecifické zameranie na formovanie postoja budúcich generácií.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

PO2 vii) zahŕňa rôzne intervenčné oblasti s priamym a pozitívnym vplyvom na všeobecné environmentálne povedomie miestnych komunít. V rámci projektov rozvoja infraštruktúry spoločného záujmu bude rozvíjať náučné chodníky v prírode poskytujúce relevantné informácie jednotlivým turistom, ako aj skupinám študentov. Bude vytvárať spoločné aktivity v oblasti vzdelávania, zvyšovania povedomia a zdieľania vedomostí, vrátane kampaní, podujatí a aktivít na zdieľanie znalostí. Tento SO taktiež zahŕňa venovanie osobitnej pozornosti formovaniu postoja detí. Projekty spolupráce malého rozsahu sú opäť plánované integrovaným spôsobom, vrátane prvkov zvyšovania povedomia.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Intervencie súvisiace so zdravotnou starostlivosťou plánované v rámci PO4 v) majú len mierny a nepriamy dopad na povedomie o životnom prostredí.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

Hoci intervencie v oblasti sociálnych inovácií a začlenenenia nemajú priamy vplyv na povedomie o životnom prostredí, podpora udržateľných spôsobov cestovného ruchu môže mať pozitívne účinky na

poskytovateľov služieb aj na turistov. Program konkrétne zahŕňa školenia pre zainteresované strany odvetvia cestovného ruchu na témy súvisiace s environmentálnou udržateľnosťou, ako aj štúdie a akčné plány skúmajúce udržateľné formy valorizácie cestovného ruchu v prírodnom prostredí. Veľmi pozitívnym prvkom SO je uprednostnenie zlepšenia dostupnosti turistických atrakcií na bicykli, ako udržateľnej formy mobility.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

Inštitucionálna spolupráca podľa ISO1 b) je plánovaná v rôznych tematických oblastiach, vrátane jednej zameranej na energetickú účinnosť a obnoviteľnú energiu. Intervencie v rámci tejto témy majú potenciál zvýšiť environmentálne povedomie miestnych komunít.

6.10 Potenciálne vplyvy programu na vznikajúce environmentálne konflikty a potenciálne problémy a na eskaláciu existujúcich problémov

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, odolnosti, berúc do úvahy prístupy na základe ekosystému

Všetky štyri krajiny v programovej oblasti sú vystavené veľkým prírodným nebezpečenstvám, pričom väčšina registrovaných prípadov prírodných katastrof je spôsobená hydrologickými udalosťami (záplavy, unášaný ľad natlačený na riekach - 40%) alebo extrémnymi teplotami (vlna chladu/horúčavy, sucho - 38%). Program nemôže vzhľadom na svoje obmedzené finančné zdroje významne prispievať k zmierňovaniu a adaptovaniu sa zmene klímy, ale môže poskytovať politiky podporujúce účinnejšie a koordinovanejšie úsilie zainteresovaných strán.

Ľudské faktory tiež zohrávajú čoraz väčšiu úlohu vo vývoji katastrofických udalostí (napr. nedostatok záchranných nádrží, nezákonná ťažba dreva, požiare, komunálne znečistenie riek, atď.). V súvislosti s týmito vplyvmi môže Program zlepšiť povedomie a postoj miestnych zainteresovaných strán.

Priorita 1: Odolný a zelený pohraničný región

PO2 vii) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, vrátane mestských oblastí, a znižovanie všetkých foriem znečistenia

Program prispeje k zníženiu vysokého tlaku na prírodné biotopy spôsobené nekontrolovaným cestovným ruchom a rybolovom, zintenzívneným lesným hospodárstvom a eutrofizáciou, šírením invazívnych druhov rastlín. Mnohé ďalšie problémy zároveň presahujú rámec vybraných cieľov:

- Znečistenie odpadom je v riekach regiónu Hornej Tisy pravidelné od rokov 2000.
- Okrem odpadu sú povrchové vody predmetom vypúšťania odpadových vôd a prívodu živín z poľnohospodárskych, priemyselných a difúzných zdrojov vrátane znečistenia ťažkými kovmi.
- Toto a neadekvátne hospodárenie s termálnymi vodami ohrozuje vodné biotopy a kvalitu vody vodonosných vrstiev, podzemných ako aj pitných vôd.

- V pohraničnej oblasti je veľa priemyselných a ťažobných lokalít so škodlivým cezhraničným znečistením, ktoré si vyžaduje revitalizáciu životného prostredia.

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 v) zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a rozvíjania odolnosti zdravotných systémov

Program podnikne kroky smerujúce k zaisteniu rovnakého prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti, i keď jeho obmedzené finančné zdroje umožnia len mierne vplyvy. Preto je dôležité sústrediť úsilie o rozvoj služieb na oblasti a miestne komunity s najslabším prístupom ku kvalitným službám zdravotnej starostlivosti.

Súčasná pandémia COVID-19 je silne spojená s negatívnymi vplyvmi zmeny klímy spôsobenými ľuďmi. Preto je dôležité, aby sa spoločné činnosti medzi krajinami zaoberali nielen základnými dietetickými, diagnostickými, hygienickými a preventívnymi problémami prevencie zdravia, ale aby sa zamerali na hlavnú príčinu problému (zmeny vo využívaní pôdy vyvolané ľuďmi, odlesňovanie, strata biodiverzity, všetko zvyšuje šance na nové choroby).

Priorita 2: Zdravý a atraktívny pohraničný región

PO4 vi) posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v ekonomickom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách

Zvýšená aktivita v oblasti cestovného ruchu a ochrana a údržba prírodného bohatstva sú spravidla protichodnými prioritami. Vysokú mieru rizika nadmerného využívania prírodného prostredia je potrebné zvážiť a náležite vyvážiť uplatňovaním kritérií trvalej udržateľnosti pri rozhodovaní o financovaní, v opačnom prípade budú opatrenia rozvoja cestovného ruchu v dlhodobom horizonte viesť k nadmernej spotrebe a zhoršovaniu prírodných zdrojov.

Rozvoj infraštruktúry pre turistické činnosti, podujatia a festivaly potenciálne ohrozujú biodiverzitu, najmä v prípade atrakcií alebo programov nachádzajúcich sa v blízkosti prírodného dedičstva alebo chránených území. Zvýšená návštevnosť vedie k vyššiemu znečisteniu ovzdušia v dôsledku dopravy, kontaminácii vody a pôdy, zvýšenému množstvu vyprodukovaného komunálneho odpadu a zvýšenej spotrebe energie.

Program sa zároveň osobitne nezaobrá hrozbou úpadku architektonického dedičstva v prípade absencie údržby a renovácie.

Priorita 3: Spolupracujúci hraničný región

ISO1 b) posilniť účinnú verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi obyvateľmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä za účelom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných regiónoch

Spolupráca, konverzácia a posilnenie kultúrnych a profesionálnych väzieb spravidla prispievajú k riešeniu vznikajúcich konfliktov a problémov. Ak je trvalá udržateľnosť zahrnutá do kritérií na financované projekty spolupráce, tieto vplyvy môžu byť obzvlášť pozitívne.

6.11 Potenciálne vplyvy programu na vzájomný vzťah a kumulatívny vplyv hrozieb na vyššie uvedené faktory

Súhrnná tabuľka potenciálnych vplyvov na environmentálne a sociálno-ekonomické faktory regiónu CBC

	Vplyvy na pôdu	Vplyvy na vzduch	Vplyvy na vodu a podzemné vody	Vplyvy na biodiverzitu, flóru a faunu	Vplyvy na územia Natura 2000 a ekvivalentné chránené územia na Ukrajine	Vplyvy na klímu	Vplyvy na zastavané prostredie, okolie sídiel a kultúrne dedičstvo	Vplyvy na ľudské zdravie a životný štýl	Vplyvy na environmentálne povedomie	Effects on emerging/escalating environmental conflicts and problems
PO2 iv)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)
PO2 vii)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)
PO4 v)	neutrálny vplyv	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv
PO4 vi)	slabý negatívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)
ISO1 b)	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv	neutrálny vplyv	slabý pozitívny vplyv(y)	slabý pozitívny vplyv(y)

Legenda:

silný negatívny vplyv(y)	slabý negatívny vplyv(y)	neutrálny vplyv	slabý pozitívny vplyv(y)	silný pozitívny vplyv(y)
--------------------------	--------------------------	-----------------	--------------------------	--------------------------

Program neobsahuje podrobné opatrenia, ale voľne určuje oblasti intervencie a stanovuje hraničné podmienky. V predchádzajúcich pododdieloch (6.1-6.11) sme podrobne analyzovali potenciálne vplyvy každého vybraného SO na rôzne environmentálne prvky a kategórie. Zhrnutie hodnotenia je uvedené v tabuľke vyššie. Ak sa prvky a kategórie vplyvov na životné prostredie potenciálne ovplyvnené 5 vybranými oblasťami intervencie analyzujú jednoduchými matematickými metódami (nahradením pozitívnych a negatívnych vplyvov hodnotami +1 a +2 a -1 a -2, jednotlivo, pričom sa zmiešané vplyvy berú ako nulové a v priemere z rôznych kategórií), môžeme odčítať informatívne agregované výsledky z diverzifikovaného korelačného systému viacprvkového hodnotenia environmentálnych vplyvov:

- 3 SO majú vplyv na všetkých 10 hodnotených environmentálnych prvkov: Zásahy PO2 vii) na ochranu prírody a opatrenia PO2 iv) v oblasti zmeny klímy majú spravidla pozitívne účinky, zatiaľ čo intervencie PO4 vi) v oblasti trvalo udržateľného cestovného ruchu majú zmiešané/negatívne vplyvy. Intervencie zdravotnej starostlivosti PO4 v) majú neutrálne alebo zmiešaný účinok na polovicu hodnotených kategórií, ale pozitívne dopady na druhú polovicu. Opatrenia spolupráce podľa ISO b) ovplyvňujú najnižší počet environmentálnych oblastí (iba 2).
- Prevažná väčšina hodnotených environmentálnych prvkov je ovplyvnená 4 z 5 SO a iba 3 z nich (pôda, biodiverzita a chránené oblasti) sú ovplyvnené menším počtom prvkov (po 3).
- Vzhľadom na priemerný vplyv na environmentálne prvky je prevažne negatívny vplyv realizovaný opatreniami udržateľného cestovného ruchu PO4 vi): okrem vplyvov na ľudské zdravie a povedomie o životnom prostredí má potenciálne negatívny vplyv na všetky environmentálne prvky.
- Najpozitívnejší celkový vplyv sa očakáva v prípade intervencií do ochrany prírody a zmeny klímy (obe v rámci PO2). Opatrenia spolupráce podľa ISO1 b) majú celkový vplyv tiež pozitívny, ale nie sú pre väčšinu environmentálnych prvkov relevantné.
- Environmentálnymi prvkami, ktoré majú z plánovaných intervencií najpozitívnejšie vplyvy, je ľudské zdravie a povedomie o životnom prostredí.

Ak sa priemerujú vplyvy intervenčných oblastí, získa sa nasledovné poradie:

- PO2 vii) Ochrana prírody: 1,6
- ISO1 b) Spolupráca: 1,5
- PO2 iv) Zmena klímy: 1,4
- PO4 v) Starostlivosť o zdravie: 1,2
- PO4 vi) Trvalo udržateľný turizmus: -0,7

Z uvedených údajov je zrejmé, že je to oblasť trvalo udržateľného turizmu, kde potenciálna intervencia môže s najväčšou pravdepodobnosťou narušiť alebo ohroziť environmentálny aspekt. Všetky ostatné oblasti SO majú všeobecne pozitívne vplyvy.

Špecifickým aspektom environmentálneho hodnotenia je analýza účinkov na vznikajúce environmentálne konflikty a existujúce alebo potenciálne problémy, uvedená v kapitole 6.10 a zhrnutá v poslednom stĺpci tabuľky vyššie. Vybrané SO vykazujú zmiešané príspevky k environmentálnym konfliktom:

- Činnosti spolupráce (ISO1 b) vo všeobecnosti prispievajú k riešeniu vznikajúcich konfliktov a problémov.
- Intervencie v oblasti zmeny klímy (PO2 iv) poskytujú v ich tematickej oblasti pomerne komplexný prínos, vrátane obmedzených projektov rozvoja infraštruktúry, rozvoja politiky, ako aj formovania povedomia a postojov, a to v prípade prírodných aj ľudských katastrof.
- Opatrenia zdravotnej starostlivosti (PO4 v) sa zameriavajú na veľkú výzvu programovej oblasti (prístup ku kvalitným službám zdravotnej starostlivosti), ale nemôžu poskytovať komplexné riešenia, ktoré by primerane zaistili pokrytie najzraniteľnejších sociálnych skupín alebo ochranu pred budúcimi krízovými situáciami v oblasti zdravia.
- Intervencie na ochranu prírody (PO2 vii) zlepšia situáciu mnohých prírodných biotopov, ale neovplyvnia niekoľko kľúčových oblastí, ako napríklad znečistenie riek a podzemných vôd alebo revitalizácia priemyselných a banských lokalít.
- Zvýšená aktivita v oblasti cestovného ruchu (PO4 vi) a ochrana životného prostredia sú spravidla protichodné priority a vysoká miera rizika nadmerného využívania prírodného prostredia musí byť riadne vyvážená uplatňovaním kritérií trvalej udržateľnosti pri rozhodovaní o financovaní.

7 Ochranné opatrenia

Nasledujúca kapitola uvádza všetky predpokladané opatrenia na zabránenie, zníženie a vyrovnanie, v čo najväčšej možnej miere, akýchkoľvek závažných nepriaznivých a nežiaducich vplyvov na životné prostredie prostredníctvom implementácie Programu. Identifikuje tiež kritické prvky programu, ktoré môžu mať potenciálny negatívny vplyv na životné prostredie napriek opatreniam prijatým na ich zníženie. Poznámky sú zoskupené podľa kľúčových oblastí životného prostredia podľa nadpisov kapitoly 6 súčasnej analýzy SEA.

Pôda

Aj keď sú opatrenia uvedené v PO2 iv) dostatočné, odporúča sa zahrnúť spoločné akcie a stratégie, ktoré sa osobitne zameriavajú na obnovu a zotavenie pôd po prírodných a ľudmi spôsobených katastrofách (ako je monitorovanie kontaminácie pôdy, vyrovňovanie pôdy, postupy prestavby, atď.)

Samotná myšlienka, podporovať cezhraničnú kultúrnu spoluprácu prostredníctvom udržateľného cestovného ruchu v PO4 vi), je tá, ktorá sa má podporovať. Je však dôležité mať na pamäti, že zvýšená aktivita cestovného ruchu v regióne a ochrana a údržba prírodného bohatstva sú spravidla protichodné priority. V záujme toho, aby sa skutočne zabránilo degradácii pôdy a zhoršeniu zdravia pôdy v súvislosti s trvalo udržateľným cestovným ruchom, by bolo dôležité pridať spoločné akcie, stratégie, ktoré sa zameriavajú na rozvoj postupov zameraných na kontrolu a/alebo zníženie výskytu a dlhodobej prítomnosti veľkého počtu ľudí na chránených a zraniteľných prírodných územiach (napr. stanovenie jednotných číselných limitov na kontrolu ľudí v prírodných lokalitách spolu so špecializovaným personálom, ktorý monitoruje prípadné zneužitie alebo obmedzenie povolenej dĺžky pobytu v danej chránenej/ohrozenej oblasti, nasmerovanie turistov do odolnejších oblastí prostredníctvom zónovania). Cieľové komunikačné kampane/vzdelávacie opatrenia naprieč hranicami by navyše boli súčasťou Opatrenia typu 4.2 s cieľom informovať turistov o predchádzaní vzniku tvorby odpadu, ako aj o udržateľnom zbere a zneškodňovaní odpadu. Okrem toho by bolo vhodné zaviesť vzdelávacie programy, ktoré by učili o spôsoboch navštevovania chránenej lokality s nízkym dopadom, napríklad o technikách pozorovania voľne žijúcich živočíchov bez vyrušovania rovnako ako cezhraničné interpretačné programy, ktoré by vychovávali k úcte ku zdrojom a ochrane lokality.

Vzduch

V prípade PO4 v) sa navrhuje, aby sa zohľadňovali nielen epidemiologické, hygienické alebo športové preventívne opatrenia, ale aj spoločné vzdelávacie akcie zamerané na ľudské činnosti, ktorým je možné predchádzať, a ktoré vedú k znečisteniu interiérov a zníženiu kvality miestneho ovzdušia, ako napr. spaľovanie odpadu z domácností a organického odpadu, nevhodné poľnohospodárske činnosti a spaľovanie priemyselného odpadu, ktoré všetky môžu spôsobiť akútne respiračné problémy.

Bolo by nevyhnutné prijať opatrenia (napr. spoločné sankcie) vo všetkých krajinách, aby sa zabezpečilo dodržiavanie noriem kvality ovzdušia - aby kritické látky znečisťujúce ovzdušie boli pod limitom znečistenia ovzdušia. Prioritou by mala byť najmä kontrola aerosólových rastlín (pravidelná kontrola burín, preventívne opatrenia), a to na verejných a súkromných plochách. Odporúča sa tiež nevysádzať vysoko alergénne dreviny, ako sú breza, jelša, jaseň, platan a vrbá. Ďalej sa navrhuje zahrnúť spoločné programy do PO4 vi), alebo dokonca normy, cezhraničné obmedzenia na obmedzenie používania vozidiel poháňaných fosílnymi palivami na podporu používania elektromobilov, autobusov a lepšej verejnej dopravy v kultúrnych a prírodných lokalitách. Na oplátku sa tiež navrhuje vyvinúť spoločné stimuly pre možnosti nízkouhlíkovej dopravy v regionálnych turistických lokalitách, ako je používanie elektrických automobilov, autobusov a lepšie možnosti verejnej dopravy.

Voda a podzemné vody

Aj keď sú navrhované opatrenia v PO2 vii) dostačujúce, navrhuje sa zahrnúť ambicióznejšie spoločné akcie na harmonizáciu vnútroštátnych predpisov a noriem v týchto štyroch krajinách v

súvislosti s riadením vodných tokov a vypúšťaním odpadu a odpadových vôd. Napríklad zavedenie a riadne monitorovanie silných limitov vypúšťania odpadových vôd alebo prijatie hlavne biologického čistenia komunálnych odpadových vôd, obmedzenia prívodu živín z poľnohospodárskych, priemyselných a difúzných zdrojov. Táto harmonizácia je obzvlášť dôležitá v prípade UA, pretože nie je súčasťou EÚ.

Navrhuje sa tiež zmeniť navrhované spoločné monitorovacie a prognostické opatrenia a urobiť ich čo najkomplexnejšie. Okrem regionálnych inštitúcií zapojených do monitorovacích činností by bolo potrebné mobilizovať miestne siete a komunity naprieč hranicami (obyvatelia, občianska spoločnosť) na monitorovanie kvality podzemných vôd, pitnej vody a blízkyh vodných tokov, a tak ich zahrnúť do týchto akcií - najmä v oblastiach s vysokou úrovňou rizika znečistenia vody.

Navrhovaná miestna občianska účasť na monitorovaní však môže slúžiť len ako doplnková monitorovacia činnosť popri vykonávaní akreditovaného odberu vzoriek a testovania.

Osobitná pozornosť sa musí venovať cezhraničným činnostiam, zásahom a opatreniam používaným na nepriamy alebo priamy odber pitnej vody a na ochranu, zachovanie a zlepšenie stavu dlhodobých vodných útvarov a povrchových a podzemných vôd. Cezhraničné zariadenia na výrobu pitnej vody napojené na povrchové vodné toky sú prvoradými vodnými dielami z hľadiska zabezpečenia väčšieho množstva pitnej vody pre obyvateľstvo za hranicami, preto by bolo dôležité sprísniť predpisy na ochranu a zlepšenie stavu týchto vodných diel. Veľmi vítané by boli aj cezhraničné programy zvyšovania povedomia a výmeny informácií medzi obyvateľmi o tom, ako udržateľne využívať vodu v domácnostiach, alebo zavedenie geograficky jednotných noriem využívania vody medzi krajinami.

V záujme zlepšenia komfortu a kvality života obyvateľov, ochrany kvality podzemných vôd by boli dôležité spoločné opatrenia na zlepšenie systémov komunálnej infraštruktúry a podpora pripojenia na komunálne systémy. Konkrétne by boli opodstatnené opatrenia na odstránenie alebo zákaz zberačov odpadových vôd z domácností/domácnosti, nevhodných odlučovacích a vsakovacích zariadení, ktoré znečisťujú pôdu a podzemné vody, s cieľom chrániť kvalitu podzemných vôd. Bolo by ideálne, keby sa konkrétne spoločné akcie trvalo udržateľného cestovného ruchu komplexne riešili v rámci akcií PO4 vi) na ochranu vodných plôch a iného prírodného bohatstva, a to nielen z titulu SO. Do PO4 vi) by mali byť doplnené aj kompromisy medzi akoukoľvek ochranou prírody a činnosťami súvisiacimi s rozvojom trvalo udržateľného cestovného ruchu.

Napríklad je potrebné stanoviť cezhraničné sankcie na zabránenie vypúšťaniu odpadových vôd, plánovanie nových projektov cestovného ruchu musí zahŕňať opatrenia/sankcie na obmedzenie negatívnych vplyvov na kvalitu vody (zabránenie vypúšťaniu znečisťujúcich látok do povrchových a podzemných vôd z bodových alebo difúzných zdrojov z mestských, priemyselných a poľnohospodárskych činností).

Biodiverzita, flóra, fauna

Navrhujú sa pridať spoločné akcie v rámci Opatrenia typu 1.1 PO2 vii), ktoré sa zameriavajú na lepšie budovanie kapacít zainteresovaných strán na ekologickú obnovu a rekultiváciu (napr. zlepšená prírodná postupnosť, technická a asistovaná obnova) nebezpečných a nie nebezpečných postindustriálnych a baníckych lokalít naprieč hranicami. Tieto lokality sú v tomto regióne dosť rozšírené a predstavujú potenciálnu hrozbu pre biodiverzitu.

V súvislosti s Opatrením typu 2.2 PO2 vii) sa navrhuje pridať spoločné zdieľanie vedomostí a vzdelávacie aktivity, ktoré budú informovať obyvateľov nielen o príčinách straty biodiverzity alebo ničenia prírodného bohatstva, ale aj o tom, ako môžu obyvatelia lokálne zachytiť výhody biodiverzity, ekosystémové služby. Výrazne by to zlepšilo angažovanosť a zapojenie ľudí a organizácií zaujímajúcich sa o ochranu biodiverzity. V prípade Opatrenia typu 2.3 sa odporúča vziať do úvahy, že mnohé endemické druhy alebo ekosystémy sú obmedzené na konkrétnu oblasť, a preto môžu v záujme ich ochrany konať iba vnútroštátne alebo miestne správne jednotky a agentúry. Cezhraničná spolupráca a spoločné akcie by preto mali zahŕňať konkrétne intervencie, ktoré podporujú budovanie kapacít, výskum a administratívu pre činnosti súvisiace s biodiverzitou v miestnych inštitúciách.

V prípade Opatrenia typu 4.2 PO4 vi) by bolo ideálne, keby sa v spoločných akciách uvádzalo, že celý rozvoj infraštruktúry súvisiacej s cestovným ruchom, podujatia a festivaly budú zohľadňovať aspekty súvisiace s biodiverzitou, najmä pre programy organizované v blízkosti prírodného dedičstva alebo chránených území. Odporúča sa tiež stanoviť prísnejšie normy na vydávanie povolení na organizáciu programov, turistických podujatí a lepšiu kontrolu (prostredníctvom miestnych/národných orgánov), aby sa vylúčilo zneužívanie povolení. Povolenia na dlhodobý rozvoj infraštruktúry by sa nemali vydávať, ak nie sú v súlade s normami ochrany biodiverzity alebo prírody.

Rovnako ako to bolo navrhnuté v prípade pôdy a vzduchu by mali sa pridať spoločné aktivity v oblasti trvalo udržateľného ukladania odpadu a predchádzania vzniku odpadu, aby sa predišlo akémukoľvek znečisteniu miestnych ekosystémov.

Územia Natura 2000 a podobné chránené územia

Opatrenia uvedené v PO2 iv) len zriedka spomínajú spoločné činnosti, ktoré zahŕňajú zmiernenie a prevenciu prírodných a ľudskou činnosťou spôsobených rizík, konkrétne na chránených územiach Natura 2000. Preto sa navrhuje doplniť špecifiká pre územia Natura 2000 pre príslušné spoločné intervencie, ktoré sa zameriavajú na prevenciu/manažment rizík katastrof na územiach Natura 2000 (a podobných chránených oblastí v prípade UA) a ich obnovu po katastrofách.

Okrem toho sa navrhuje zahrnúť do PO2 vii) spoločné opatrenia na vypracovanie pokynov na prípravu ochranných opatrení, cieľov a plánov riadenia, najmä pre zraniteľné prírodné oblasti v UA, a tiež pre ostatné tri krajiny v prípade, že tieto plány chýbajú. V tejto súvislosti by sa mala podporovať harmonizácia oddelených národných stratégií ochrany spolu s monitorovaním a hodnotením území Natura 2000. Aby sa lepšie zapojili a angažovali miestne zainteresované

strany, mali by sa pridať spoločné programy na mapovanie a určovanie potenciálnych výhod a príležitostí pre sociálno-ekonomický rozvoj v súvislosti s ochranou a zachovaním prírody.

V prípade Opatrenia typu 2.3 PO2 vii) sa navrhuje zdôrazniť dôležitosť nájdenia spoločných riešení na harmonizáciu cezhraničných finančných prostriedkov na snahu o ochranu území Natura 2000 a údržbu iných chránených území. Bolo by to ideálne, pretože finančné prostriedky z národných rozpočtov spravidla chýbajú, najmä v prípade UA a RO. Je nevyhnutné začleniť ochranu území Natura 2000 do ďalších sektorových plánov a príslušných politik (ako je lesné hospodárstvo, rybolov, cestovný ruch, poľovníctvo, atď.) vo všetkých štyroch krajinách. Odporúča sa tiež zahrnúť spoločné akcie na zmapovanie možnosti právnej harmonizácie medzi krajinami a urobiť právne záväzné, cezhraničné a povinné opatrenia na zachovanie a ochranu plánov a cieľov ochrany.

Odporúča sa venovať osobitnú pozornosť mapovaniu a nájdeniu činností spoločnej spolupráce a prepojení medzi územiami Natura 2000 a trvalo udržateľnými turistickými a rekreačnými aktivitami v PO4 vi). Mali by sa napríklad podporovať spoločné plány riadenia, usmerňovacie opatrenia v oblasti riadenia aktivít ekoturizmu na územiach Natura 2000 a zlučiteľnosti aktivít cestovného ruchu alebo kultúry s cieľmi ochrany. Okrem toho je potrebné pridať úzku účasť miestnych skupín zainteresovaných strán, aby sa zabezpečilo udržateľné využívanie chránených území a spoločne sa určili požadované podmienky a potrebné opatrenia na ich dosiahnutie.

Vzhľadom na nedostatok vedomostí medzi zainteresovanými stranami odvetvia cestovného ruchu by stálo za to zahrnúť spoločné akcie na podporu miestnych poskytovateľov turistických služieb s cieľom rozšíriť znalosti o dôsledkoch smerníc Natura 2000, národných plánov ochrany a požiadaviek koncepcie „bez zhoršenia“ pre rozvoja cestovného ruchu.

Klíma

Odporúča sa byť konzistentnejší a konkrétnejší pri opatreniach PO2 vii) súvisiacich s rozvojom zelenej infraštruktúry v mestských oblastiach, pretože názov priority uvádza mestské oblasti, ale neexistujú žiadne konkrétne opatrenia na podporu zachovania ich biodiverzity a ekosystémov. Zvýšenie odolnosti mestských oblastí rozvojom zelenej infraštruktúry a prírodných riešení by malo zásadný význam pre boj proti zmene klímy prostredníctvom zlepšovania mestskej mikroklimy a pre zabezpečenie dlhodobej pohody obyvateľov. Zvýšenie počtu stromov, parkov a zelených plôch pomáha kontrolovať miestnu klímu v súlade s príslušnými vnútroštátnymi právnymi predpismi, podporuje chladiaci účinok chrániaci pred vlnami horúčav, čistí vzduch od znečisťujúcich látok a poskytuje domov opelovačom a iným druhom.

Navrhuje sa, aby sa do Opatrenia typu 3.4 PO4 v) doplnili konkrétne spoločné programy vzdelávania a zvyšovania povedomia o vplyvoch zmeny klímy (miestnej i globálnej) na zdravie obyvateľov v regióne. Súčasná epidémia je silne spojená s negatívnymi vplyvmi zmeny klímy spôsobenej ľuďmi. Preto je dôležité, aby sa spoločné aktivity medzi krajinami zaoberali nielen základnými dietetickými, diagnostickými, hygienickými a preventívnymi problémami prevencie zdravia, ale aby sa zamerali na hlavnú príčinu problému (zmena spôsobu využívania pôdy

spôsobená ľuďmi, odlesňovanie, strata biodiverzity, všetko zvyšuje šance na nové choroby). Výsledkom by bolo lepšie porozumenie a lepšie vedomosti obyvateľstva o komplikovaných prepojeniach medzi zlepšením zdravia a spoločným zapojením sa do zmierňovania zmeny klímy.

Bolo by veľmi dôležité riešiť otázku nelegálnych skládok v týchto krajinách, pretože tieto skládky svojimi emisiami metánu výrazne prispievajú k zmene klímy, nehovoriac o zhoršujúcom vplyve na biodiverzitu, pôdu a vodu. Preto by boli dôležité cezhraničné spoločné aktivity zamerané na vypracovanie konkrétnych vnútroštátnych opatrení, sankcií na odstránenie/zákaz nelegálnych skládok. Dôrazne sa odporúča napríklad zavedenie kruhového prístupu pre hospodárske činnosti v krajinách, kde ešte neexistuje, alebo začlenenie tejto metódy do hlavného prúdu. V krajinách je potrebné zriadiť osobitný orgán, ktorý by monitoroval a kontroloval nelegálne skládky, stanoviť prísnejšie právne predpisy pre podniky, aby monitorovali svoj materiálový tok, a navrhuje sa vytvoriť recyklačné centrá na zhromažďovanie komunálneho odpadu, odpadu z domácností, aby nekončil na nelegálnych skládkach.

Odporúča sa tiež zahrnúť do Opatrení typu 4.2 PO4 vi) na podporu spoločných partnerstiev a intervencií s cieľom vypracovať strategické plány pre miestne destinácie a atrakcie, do ktorých sú zapojení miestni obyvatelia a zainteresované strany. Prospešný by bol aj spoločný vývoj merateľných ukazovateľov trvalo udržateľného cestovného ruchu, v ktorom by sa stanovovali prijateľné limity zmeny, emisií, počtu vozidiel a návštevníkov, spojený so špecifickými obmedzeniami dopravy, ako sa uvádza v poznámkach týkajúcich sa kvality ovzdušia.

Okrem toho by bolo nevyhnutné aj spoločné vzdelávanie cestovateľov o tom, ako dodržiavať požiadavky stanovené regionálnym odvetvím cestovného ruchu (napr. usmernenia, digitálne/online nástroje, komunikačné kampane, atď.), s cieľom zvýšiť informovanosť a akceptovanie nových opatrení a predchádzať zhoršovaniu kvality prírodných a kultúrnych pamiatok a nekontrolovaným emisiám.

Zastavané prostredie, okolie sídiel a kultúrne dedičstvo

Úvahy týkajúce sa zastavaného prostredia v programe spravidla chýbajú, preto sa odporúča pridať spoločné intervencie k opatreniam PO2 iv), ktoré sa zameriavajú na identifikáciu budov a ich okolia v regióne, obzvlášť citlivých na extrémne poveternostné udalosti a katastrofy. Navyše by boli potrebné aj spoločné opatrenia na zvýšenie kapacity príslušných inštitúcií a obyvateľov na renováciu alebo navrhovanie budov, ktoré sa dokážu vyrovnat' s účinkami zmeny klímy a sú odolné voči katastrofám.

Navrhuje sa pridať spoločné intervencie do PO2 vii), ktoré sa zameriavajú na obnovu a projektovanie budov v sídlach, ktoré obsahujú riešenia založené na prírode, energeticky účinné a obnoviteľné energetické technológie a využívajú zelenú infraštruktúru. Čím viac sa tieto riešenia používajú v zastavanom prostredí, tým vyššia je šanca znížiť energetické nároky budov. Prispieva to k zníženiu úmrtnosti v dôsledku znečistenia ovzdušia a prehrievania a vedie k lepšiemu pohode obyvateľstva a dostupnosti verejných priestorov.

Berúc do úvahy topografické charakteristiky danej oblasti, spoločné úsilie o využívanie obnoviteľných zdrojov energie s cieľom zlepšiť stav životného prostredia, environmentálnu bezpečnosť a kvalitu zastavaného prostredia. Dôležité by bolo napríklad stanovenie konkrétnych minimálnych noriem pre existujúce a nové budovy (obytné a kancelárske) na inštaláciu a využívanie aplikácií obnoviteľných zdrojov energie (slnečnej, veternej, geotermálnej atď.) v jednotlivých krajinách, ako aj spoločné opatrenia na zvyšovanie povedomia obyvateľstva s cieľom podporiť znižovanie spotreby energie v zastavanom prostredí (napr. rekuperácia tepla, izolácia budov, poloha a orientácia budov).

Odporúča sa zahrnúť do PO4 vi) spoločné opatrenia na podporu projektovania a obnovy budov, ciest, verejnej dopravy a kultúrneho dedičstva v regióne v nadväznosti na komplexnosť trvalo udržateľných, energeticky efektívnych a estetických hľadísk pri rozširovaní turistickej činnosti.

V prípade novej výstavby v oblasti cestovného ruchu alebo infraštruktúry by sa stavebné povolenia mali vydávať len vtedy, ak sú v súlade s vnútroštátnymi predpismi na ochranu zastavaného prostredia a kultúrneho dedičstva. Ak to nie je dostatočné, mali by sa zaviesť nové alebo prísnejšie cezhraničné právne predpisy, ktoré stavajú na vysokej úrovni ochrany životného prostredia, zastavaného prostredia a kultúrneho dedičstva.

Ľudské zdravie a životný štýl

Integrácia služieb by mohla byť priamejšie riešená v PO4 v), čo by inštitúciám zo susedných štátov umožnilo vyvinúť kombinované služby zamerané na cezhraničné publikum na základe ich doplnkových silných stránok a kapacít. Rozvoj služieb by sa mal zamerať na oblasti a miestne komunity s najslabším prístupom ku kvalitným službám zdravotnej starostlivosti. Osobitné zameranie by sa mohlo klásť na zdravotnú starostlivosť starších ľudí, zameranú na jednej strane na problém starnutia miestnych komunít a tiež na zabezpečenie rozvoja služieb pre striebornú ekonomiku s dlhodobými ekonomickými a zamestnaneckými výhodami.

Cestovný ruch má mimoriadne dôležitý potenciál pri zlepšovaní ekonomického a sociálneho postavenia cezhraničnej oblasti. Jedinečné dôsledky a príležitosti v období po COVID-e by bolo možné adresnejšie riešiť prostredníctvom konkrétnych výziev na predkladanie návrhov, ktoré budú vyhlásené v rámci PO4 vi): financované projekty by mohli poskytovať ciele podporu službám, ktoré sú najviac postihnuté lockdownami a zákazom cestovania, pričom úzko špecializované oblasti (vonkajšie a prírodné atrakcie) so zlepšeným relatívnym postavením v konkurencii cestovného ruchu by mohli získať špeciálnu pozornosť. Vzdelávanie zraniteľných sociálnych skupín s cieľom získať zručnosti, ktoré je možné využiť pri prevádzke služieb cestovného ruchu (atrakcie, ubytovanie, kultúrne podujatia, atď.), by bolo tiež prospešné z dlhodobého hľadiska.

Vzhľadom na nízku dostupnosť kvalitných zdravotníckych služieb, najmä v oblastiach obývaných najzraniteľnejšími sociálnymi skupinami, sa odporúča zahrnúť cezhraničnú spoluprácu v oblasti zdravotnej starostlivosti a rozvoj spoločných služieb v okruhu tém vybraných pre inštitucionálnu spoluprácu podľa ISO1 ii).

Viacere iniciatívy v oblasti rozvoja infraštruktúry, ktoré nie sú priamo zamerané na ľudské zdravie, majú nepriamy vplyv na zdravie miestneho obyvateľstva, čo je potrebné zohľadniť v budúcich výzvach na predkladanie návrhov: Potenciálne nepriaznivé vplyvy investícií do cestovného ruchu môžu mať nepriaznivé účinky na životné prostredie, ktoré by sa mali eliminovať, minimalizovať alebo kompenzovať (mali by sa tiež riešiť - pozri naše odporúčania vyššie v rámci špecifických environmentálnych prvkov). Ak sa cestovný ruch viac zameria na cyklistické a pešie zariadenia, môže pozitívne ovplyvniť celkové zdravie ľudí žijúcich v oblasti programu a navštevujúcich ju. Investície zamerané na zlepšenie komunálnej infraštruktúry a služieb sú účinnými opatreniami na rozvoj určitých environmentálnych prvkov, a tým aj kvality života a zdravia ľudí.

Environmentálne povedomie

Odporúča sa, aby - podobne ako pri malých investíciách - projekty rozvoja infraštruktúry spoločného záujmu zamerané na prírodné a ľuďmi spôsobené environmentálne riziká v PO2 iv) obsahovali aj prvky zvyšovania povedomia a opatrenia na podporu plánovania. Príprava, koordinácia a realizácia spoločných iniciatív.

Vplyvy na environmentálne povedomie je možné posilniť v rámci PO4 v) prostredníctvom programov na podporu zdravia, ktoré navrhujú ekologické fitness a voľnočasové aktivity pre miestne komunity.

Zatiaľ čo PO4 vi) obsahuje opatrenia priamo zlepšujúce environmentálne povedomie poskytovateľov služieb cestovného ruchu, turisti zapojení do trvalo udržateľných služieb cestovného ruchu môžu byť tiež predmetom aktivít zameraných na zvyšovanie povedomia. SO by mohol zahŕňať špecifickú preferenciu projektov (vývoj produktov alebo investície) vrátane takých prvkov formujúcich postoj zameraných na turistov a miestne komunity.

Inštitucionálna spolupráca v oblasti rozvoja cezhraničnej dopravy podľa ISO1 b) by mala byť zameraná na udržateľné prostriedky mobility vrátane verejnej dopravy a cyklistiky.

Programový prístup ku komunikácii opísaný v kapitole 5 by mal klásť väčší dôraz na zvyšovanie environmentálneho povedomia kľúčových cieľových skupín (pre dosiahnutie dlhodobých výsledkov najmä detí a mládeže).

8 Hodnotenie monitorovacieho systému

Hoci v čase vypracovania návrhu aktuálneho hodnotenia SEA kontrolovaná verzia programu neobsahovala ustanovenia o plánovaných monitorovacích činnostiach, okrem samotnej identifikácie ukazovateľov výstupov a výsledkov pre každý z vybraných špecifických cieľov. Medzitým bol systém ukazovateľov doplnený a spresnený, čo umožnilo komplexnejšiu kontrolu systému monitorovania programu, Pre KP bol vypracovaný aj osobitný dokument s názvom "Rámcová metodika ukazovateľov a výkonnostný rámec", ktorý poskytuje základné informácie o

intervenčnej logike programu a vysvetľuje, ako boli vypracované cieľové hodnoty ukazovateľov výstupov a výsledkov.

Ukazovatele výstupov a výsledkov sú vybrané zo spoločných ukazovateľov výstupov a výsledkov pre EFRR a Kohézny fond, ktoré sú uvedené v prílohe nariadenia o EFRR. Pre každý ukazovateľ sú uvedené východiskové a cieľové hodnoty, ako aj zdroje údajov. Tieto ukazovatele zohľadňujú počet priamych výstupov (vybudovaná zelená infraštruktúra, pilotné akcie, spoločne vyvinuté riešenia, cezhraničná spolupráca organizácií) buď počas realizácie programu (uvedené ako ukazovatele výstupov), alebo po ukončení financovaných projektov (uvedené ako ukazovatele výsledkov na meranie multiplikácie, rozširovania alebo zavádzania výsledkov). Vybrané ukazovatele výsledkov pomáhajú monitorovať aj nepriame účinky na stav životného prostredia alebo sociálno-ekonomické charakteristiky programovej oblasti. V kapitole 4 programu sa stručne uvádza systém monitorovania a hodnotenia, ktorý sa má uplatňovať ako súčasť riadenia programu. Za hlavný orgán zodpovedný za monitorovanie a hodnotenie sa v nej vymenúva Monitorovací výbor, ktorému pomáhajú STS a informačné body programu (Branch office). V programe sa tiež vymedzujú monitorovacie činnosti, ktoré sa majú pravidelne vykonávať.

Hoci je zoznam činností ucelený a umožňuje riadne meranie pokroku a výkonnosti, systém monitorovania a hodnotenia by sa mal doplniť podľa nasledujúcich zásad: Monitorovacie opatrenia by sa mali vypracovať v súlade s článkom 10 smernice³ SEA a spĺňať tieto kľúčové kritériá:

- Je potrebné zistiť významné environmentálne vplyvy implementácie na včasné uvedenie si všetkých nepredvídaných nepriaznivých účinkov, aby sa vykonali vhodné nápravné opatrenia.
- V prípade potreby je možné použiť aj existujúce monitorovacie systémy, aby sa zabránilo duplikácii.

Monitorovací systém by mal spĺňať nasledujúce štandardy:

- Špecifický: Účinky, ktoré je možné dôveryhodne pripísať intervenciám, by mali byť merané, očistené od podielu iných faktorov.
- Úmerný: Prevádzkové náklady by mali byť mierne a úmerné praktickej hodnote.
- Legitímny: Musí byť v súlade s príslušnými právnymi predpismi.
- Koherentný: Musí byť kompatibilný so systémami monitorovania programu/projektu uplatňovanými počas implementácie.
- Ľahko pochopiteľný: Mal by byť jednoznačný pre prevádzkovateľov systému aj pre príjemcov, s jasne definovanými ukazovateľmi.

³SMERNICA 2001/42/ES

- Presný z hľadiska priestorovej štruktúry: Mal by byť schopný zaznamenať polohu a priestorový kontext zozbieraných údajov.

V dôsledku postupu programovania a po prijatí pripomienok Komisie k programu spolupráce predloženému 1. apríla 2022 boli ukazovatele výstupov a výsledkov vybrané zo spoločných ukazovateľov výstupov a výsledkov pre EFRR a Kohézny fond. Pre každý ukazovateľ sú uvedené východiskové a cieľové hodnoty, ako aj zdroje údajov.

Intervenčná logika je jasne prepojená s ukazovateľmi výstupu a výsledku diferencovanými podľa špecifických cieľov a opatrení, pričom ku každému opatreniu je priradený aspoň jeden ukazovateľ výstupu a jeden ukazovateľ výsledku. Do roku 2024 neboli stanovené žiadne míľniky, čo je však prijateľné, keďže nie je realistické očakávať, že projekty budú dovedy uzavreté.

Monitorovacie ukazovatele sú v súlade s konkrétnymi návrhmi pripomienok Komisie:

- Ukazovatele výstupov RCO84 a RCO116 sa nepoužívajú a nahradili sa spoločnými ukazovateľmi EFRR, ktoré sú relevantné pre príslušné špecifické ciele, aby sa zabezpečila merateľnosť výstupov a výsledkov investícií.

- Ukazovatele výstupov RCO81 alebo RCO115 sa použijú v prípade špecifických cieľov, ktoré sú založené na cezhraničných podujatiach (2.4, 2.7, 4.5 a 4.6).

Opatrenia súvisiace s odbornou prípravou v rámci špecifického cieľa 4.6 sa budú merať prostredníctvom ukazovateľov výstupov a výsledkov súvisiacich s odbornou prípravou (RCO85 a RCR81). Monitorovací systém by mal predovšetkým stavať na údajoch na úrovni projektu. Môžu však existovať významné kumulatívne efekty bezvýznamné z hľadiska jednotlivých projektov, najmä pokiaľ ide o kombinované environmentálne efekty intervencií financovaných z Programu, ktoré si vyžadujú aj stanovenie ukazovateľov na úrovni programu. Okrem vybraných výstupných ukazovateľov by mali byť definované aj monitorovacie ukazovatele merajúce environmentálne efekty a udržateľnosť. Bolo by prospešné definovať aspoň jeden ukazovateľ špecifický pre životné prostredie (najlepšie ukazovateľ výsledkov) pre každý cieľ priority. Zároveň by bolo potrebné vyhnúť sa príliš sofistikovanému systému ukazovateľov.

Ďalšie konkrétne návrhy:

- zahrnutie ďalších ukazovateľov výsledkov na úrovni programu na meranie nepriamych účinkov na stav životného prostredia (a prípadne sociálno-ekonomických charakteristík) v oblasti programu na základe údajov zozbieraných mimo činností vykazovania financovaných projektov (napr. štatistické údaje, prispôbené prieskumy atď.)
- do plánovaných činností monitorovania a hodnotenia by sa mohli zapojiť ďalšie orgány implementácie programu (riadiaci orgán, národné orgány), ako aj územné orgány životného prostredia a ministerstvá relevantné pre otázky životného prostredia zo všetkých zúčastnených krajín programu

9 .Netechnické zhrnutie

Najdôležitejším dokumentom Strategického environmentálneho hodnotenia je táto Environmentálna správa, ktorej cieľom je preskúmať potenciálne negatívne a pozitívne vplyvy implementácie Programu HUSKROUA Interreg A NEXT na životné prostredie.

Dokument bol vypracovaný s ohľadom na príslušnú legislatívu a pripomienky orgánov zapojených do procesu určovania rozsahu pôsobnosti.

Kapitola 1 poskytuje stručné zhrnutie procesu vývoja programového dokumentu a samotnej Environmentálnej správy: obsahuje opis rozsahu pôsobnosti, proces plánovania, zoznam príslušných zainteresovaných strán zapojených do procesu SEA a príslušné právne predpisy a dokumenty.

Kapitola 2 popisuje možné alternatívy implementácie programu, uvádza odôvodnenie vybraných Cieľov politiky a Špecifických cieľov v rámci programového dokumentu.

Na základe aktuálnej verzie Kapitoly 2 programových dokumentov, Kapitola 3 - Hlavné ciele Programu - stručne opisuje vzťah medzi identifikovanými prioritami programu a vybranými cieľmi politiky/INTERREG špecifickými cieľmi.

Kapitola 4 pojednáva o kohézii a konzistentnosti dokumentov. Predstavuje kohéziu programového dokumentu s príslušnými smernicami a stratégiami EÚ a tiež koherenciu programového dokumentu s národnými a regionálnymi právnymi predpismi a stratégiami Partnerských krajín zapojených do Programu HUSKROUA Interreg A NEXT. Pokiaľ ide o konzistenciu, popisuje vnútornú koherenciu programových dokumentov.

Na základe Územnej analýzy (Kapitola 1 programového dokumentu) kapitola 5 stručne popisuje súčasnú sociálno-ekonomickú a environmentálnu situáciu cezhraničnej spolupráce programovej oblasti a jej očakávaný vývoj bez implementácie Programu.

V kapitole 6 sú uvedené potenciálne environmentálne vplyvy na prvky životného prostredia - ako je pôda; vzduch; voda a podzemné vody; biodiverzita, flóra a fauna; územia Natura 2000 a ekvivalentné chránené oblasti v prípade Ukrajiny; podnebie; zastavané prostredie, okolie sídiel a kultúrne dedičstvo; ľudské zdravie a životný štýl; environmentálne povedomie; vznikajúce environmentálne konflikty a potenciálne problémy, eskalácia existujúcich problémov; vzájomný vzťah a kumulatívny účinok hrozieb pre vyššie uvedené systémy - sú hodnotené s prihliadnutím na potenciálne environmentálne vplyvy plánovaných intervencií:

- Ak vezmeme do úvahy priemerný vplyv plánovaných intervencií na environmentálne prvky, najnegatívnejší účinok by bolo možné dosiahnuť opatreniami v oblasti cestovného ruchu: okrem pozitívnych účinkov na ľudské zdravie a environmentálne povedomie môže mať potenciálny negatívny vplyv na hodnotené environmentálne prvky.
- Najpozitívnejší celkový vplyv sa očakáva v prípade intervencií zameraných na ochranu prírody a zmenu klímy. Opatrenia spolupráce majú tiež pozitívny celkový vplyv.

- Ľudské zdravie a environmentálne povedomie sú dva environmentálne prvky, z ktorých sa získa najpozitívnejší vplyv spomedzi plánovaných intervencií

Kapitola 7 uvádza všetky opatrenia plánované na prevenciu, zníženie a kompenzáciu akýchkoľvek závažných nepriaznivých a nežiaducich vplyvov na životné prostredie implementáciou Programu. Identifikuje tiež kritické prvky programu, ktoré môžu mať napriek opatreniam prijatým na ich zníženie potenciálny negatívny vplyv na životné prostredie. Poznámky sú zoskupené podľa kľúčových vplyvov na životné prostredie podľa nadpisov kapitoly 6 súčasnej SEA.

Navrhovaný monitorovací systém prešiel počas programového postupu a tiež po prijatí pripomienok Komisie k programu spolupráce predložených 1.4.2022 vážnym vývojom. Podľa kapitoly 8 boli ukazovatele výstupov a výsledkov vybrané zo spoločných ukazovateľov výstupov a výsledkov pre EFRR a Kohézny fond. Pre každý ukazovateľ sú uvedené východiskové a cieľové hodnoty, ako aj zdroje údajov. Intervenčná logika je jasne prepojená s ukazovateľmi výstupu a výsledku diferencovanými podľa špecifických cieľov a opatrení, pričom ku každému opatreniu je priradený aspoň jeden ukazovateľ výstupu a jeden ukazovateľ výsledku. Do roku 2024 neboli stanovené žiadne mílniky, čo je však prijateľné, keďže nie je realistické očakávať, že projekty budú dovedy uzavreté.

Monitorovacie ukazovatele sú v súlade s konkrétnymi návrhmi pripomienok Komisie:

- Niektoré ukazovatele výstupov sa nepoužívajú a sú nahradené spoločnými ukazovateľmi EFRR, ktoré sú relevantné pre príslušné špecifické ciele, aby sa zabezpečila merateľnosť výstupov a výsledkov investícií.
- Ukazovatele výstupov RCO81 alebo RCO115 sa použijú v prípade špecifických cieľov, ktoré sú založené na cezhraničných podujatiach (2.4, 2.7, 4.5 a 4.6).
- Opatrenia súvisiace s odbornou prípravou v rámci špecifického cieľa 4.6 sa budú merať prostredníctvom ukazovateľov výstupov a výsledkov súvisiacich s odbornou prípravou (RCO85 a RCR81).

Fungovanie systému monitorovania a hodnotenia je opísané uspokojivo.